Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 13 (1263) ♦ Вівторок, 23 січня 1996 року ♦ Ціна договірна

За нового президента і ми замовимо слово

Учора розпочала роботу зимова сесія Парламентської Асамблеї Ради Європи, у якій вперше як повноправний член бере участь делегація України на чолі з головою Комісії ВР у закордонних справах та зв'язках з СНД Борисом Олійником. І одне з головних питань — вибори нового президента Парламентської Асамблеї РЄ. З травня 1992 року її очолював Мігель Мартінес. Нині, коли строк його повноважень вичерпано, Асамблея змінить керівника. Найвірогідніше, що ПАРЄ очолить узгоджений кандидат, представник від ФРН — пані Ленні Фішер. Як повідомили нам в Управлінні інформації МЗС України, на порядку денному сесії стоїть кілька надзвичайно важливих питань. 25 січня сесія розглядатиме заяву щодо вступу Росії до цієї впливової організації. На сесії також розглядатимуть економічну ситуацію, яка склалася в Україні, Білорусі та Росії, обговорюватимуть європейську політику щодо охорони навколишнього середовища, буде звернуто увагу на права нацменшин, становище біженців в деяких країнах колишньої Югославії, виконання Туреччиною зобов'язань щодо конституційних та законодавчих реформ.

Окрім того, 25 січня буде відкрито для підписання Європейську Конвенцію з прав дитини, і сесія обговорюватиме європейську стратегію у цьому напрямі.

Запозичуємо досвід і підтримуємо у скруті

Робочий тиждень Голови Верховної Ради Олександра Мороза увінчали дві зустрічі. Перша — з Надзвичайним і Повноважним Послом Литовської Республіки Рамуальдасом Рамошкою. Зустріч була протокольна. Напередодні свого візиту до Литви, який розпочнеться 24 січня, Олександр Мороз узгоджував останні нез'ясовані на той час моменти. Під час цього візиту українська сторона планує зосередити увагу на вивченні досвіду литовського сейму, його роботі, спрямованій на узгодження вже чинних і прийняття нових законів, які відповідали б міжнародним нормам. Литва стала членом Ради Європи ще два роки тому, отож Україні як молодому учаснику РЄ є чому повчитися.

Друга зустріч — з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Югославії Гойко Дапчевичем. Пан посол офіційно подякував Україні за те, що вона підтримувала його країну у скрутні часи: завжди виступала проти санкцій та економічного ембарго щодо Югославії. «Така моральна підтримка була дуже потрібна Югославії», — заначив пан посол. Він також запросив українських парламентаріїв відвідати його країну, а Олександра Мороза особисто — взяти участь у з'їзді Соцпартії Югославії, який відбудеться в березні цього року.

Леонід Кучма: За рахунок чого інтеграція?

У Москві завершилася зустріч глав держав СНД

Президент України Леонід Кучма вважає, що СНД має «велике значення» передовсім як «консультативна рада».

На прес-конференції для українських журналістів після закінчення зустрічі глав держав СНД у Москві Л. Кучма сказав, що «під час таких зустрічей можна поставити багато питань і одержати відповіді».

Він відкинув звинувачення на адресу України у відмові від інтеграції з Росією, які пролунали на прес-конференції Президента РФ Бориса Єльцина в Москві. «Україна хоче розвивати співробітництво з Росією і передусім з нею, тільки ось питання — у який спосіб і за рахунок чого?» — сказав Л. Кучма. «Перш за все ми маємо розглядати ці відносини з точки зору національних інтересів України», — наголосив Президент.

Л. Кучма повідомив також, що Україна не брала участі в обговоренні питань про прапор і герб СНД, бо «не затвердила Статут СНД».

Тепер нас зненацька ніщо не застане

Кабінет міністрів України затвердив Програму створення урядової інформаційно-аналітичної системи з питань надзвичайних ситуацій на 1996 рік.

Як повідомляє агентство «Інтерфакс-Україна», основним завданням створюваної комісії буде поліпшення організації державного управління надзвичайними ситуаціями.

Крім того, нова система дозволить забезпечити Прем'єр-міністра України, віце-прем'єра з питань державної безпеки і надзвичайних ситуацій, інших членів уряду і органів державної виконавчої влади інформацією про надзвичайні ситуації і ліквідацію їх наслідків.

ТАК ЖИТИ ДАЛІ УЧИТЕЛЬ НЕ МОЖЕ. І НЕ ХОЧЕ!

Почастішали інформаційні звістки з регіонів: педагогам місяцями не виплачують зарплати. Як і студентам стипендії. Хоч і назвати це стипендією язик не повертається — навіть на зошити для конспектів не вистачає.

І згадалася розповідь мого колеги про те, як він семирічним хлопчиком буквально розгубився, побачивши свою вчительку, яка йшла сільською вулицею з буханцем хліба у руках. Бо вчителька була для нього чимсь незвичним серед заземленого сільського оточення, своєрідним божеством, аж тут раптом з'ясувалося, що вона також не може обійтися без хліба насущного.

Тому оті хронічні затримки з виплатою зарплати педагогам — як у школах, так і у вузах — не тільки вносять соціальний дискомфорт у їхні сім'ї, але й підривають престиж вчительської праці, особливо — в очах обивателя, призводять до того, що багато вчителів, викладачів вузів залишає викладацьку роботу. І цей небажаний процес уже болісно вдарив по нашій школі, яка поки що, на жаль, не відчуває належної підтримки з боку держави.

На початку нинішнього року держава заборгувала освітянам 26 трильйонів карбованців.

(Закінчення на 14-й стор.)

А тим часом...

Обіцяли, але не вийшло

Директор середньої школи № 33, що в обласному центрі, Наталя Полівікова була небагатослівною: «Обіцяли виплатити вчителям зарплату на минулому тижні, але не вийшло». Я ж потім переговорив з її колегами багатьох інших шкіл Дніпропетровська та області. І несподівано відчув те давнє й уже призабуте усвідомлення об'єктивних труднощів з виплатою заробітної плати, яке притаманне нашим терпеливим і стриманим учителям. Хоч до осені минулого року затримок практично не було.

Тепер ситуація така: напередодні нового року педагоги отримали належне їм за листопад, і з тих пір — ані копійки. Хоч є міста і райони, як-от Покровський, де вчасно виплачується зарплата у школах. А ось у Дніпродзержинську вчителі цими днями можуть навіть розпочати страйк, якщо їх і надалі триматимуть на «голодному пайку».

Дніпропетровська область.

● **На знімках: у Києві ситуація з виплатою зарплати педагогам ліпша, ніж у регіонах. Але інших проблем у столичних школах також не бракує.**

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

У номер

Пріоритет — захист власного виробника

Голова Верховної Ради України Олександр Мороз провів зустріч з представниками Львівської територіальної ради профспілки працівників вугільної промисловості, регіонального об'єднання незалежної профспілки гірників України і робітничого комітету міста Червонограда.

Учасники зустрічі зазначили, що здійснювані у регіоні заходи по наданню шахтам статусу самостійної юридичної особи ставлять трудові колективи перед дилемою — бути чи не бути. Наприкінці минулого року на шахтах «Укрзахідвугілля» у зв'язку із значною затримкою виплати заробітної плати відбулися страйки. Величезна заборгованість робить неможливим подальше існування підприємств.

Стан справ у вугільній промисловості, а саме — падіння обсягів виробництва, вкрай незадовільне матеріально-технічне забезпечення робочих місць, ціновий хаос є наслідком хибної політики уряду, втрати керованості народногосподарським комплексом, відсутності чіткої програми структурної перебудови видобувної галузі.

О.Мороз наголосив на тому, що при проведенні реформ пріоритетом є захист інтересів власного виробника, що передбачає державне регулювання ринкових процесів. Сировинні галузі мають бути не самодостатніми, а доповнювати і зміцнювати наукомісткe виробництво. Лише такий підхід дозволить Україні увійти до числа високорозвинених держав, здійснювати ефективну експортно-імпортну політику.

Голова Верховної Ради запевнив представників профспілок шахтарів Львівщини в тому, що під час обговорення проекту Державного бюджету України на 1996 рік народні депутати вимагатимуть від уряду забезпечення соціального захисту населення, обгрунтованих показників розвитку окремих регіонів і галузей народного господарства України.

У зустрічі взяли участь народні депутати України Я.Кендзьор, Є.Жеребецький.

Прес-служба Верховної Ради України.

Марчук — Мечіар: корисна зустріч на свіжому повітрі

У словацькому гірському містечку Попраді сьогодні закінчуються дводенні україно-словацькі переговори урядових делегацій на чолі з прем'єр-міністрами країн — Владіміром Мечіаром та Євгеном Марчуком. Цю робоча зустріч має масштаб офіційного візиту: в складі української делегації, наприклад, двадцять міністрів та чотири представники державних комітетів. А перелік питань, що їх планували розв'язати, налічує 26 пунктів.

(Закінчення на 4-й стор.)

А премія мені не потрібна

Як повідомляє «Інтерфакс-Україна», голова Федерації профспілок України, народний депутат Олександр Стоян виступив із заявою, в якій відмовився від присудження йому премії «За становлення системи соціального партнерства в Україні».

У заяві зазначено, що промовистим підтвердженням нехтування засад партнерства є прийняття Кабінетом міністрів України постанови про підвищення цін і тарифів на комунальні послуги без належних попереджувальних заходів щодо соціального захисту.

СДПУ поза законом?

Колегія Міністерства юстиції України (постанова № 1 від 15 січня 1996 року) визнала недійсним свідоцтво про реєстрацію СДПУ від 28 лютого 1993 року № 633, яке було видано Міністерством юстиції України з порушенням вимог Закону України «Про об'єднання громадян».

Колегія Міністерства юстиції України схвалила висновки комісії стосовно перевірки додержання Міністерством юстиції України чинного законодавства при реєстрації Соціал-демократичної партії України. Комісією встановлено, що управлінням об'єднання громадян Міністерства юстиції України були допущені грубі порушення чинного законодавства при погодженні змін і доповнень до статутних документів СДПУ 9 вересня 1995 року, а також при підготовці документів на легалізацію квот Соціал-демократичної партії України 18 січня 1996 року.

Прес-служба Міністерства юстиції України.

Парламентська хроніка

Верховна Рада, наче корабель: доки окремі частини міцні — не потоне

Денне засідання 19 січня

Після півгодинної перерви депутати продовжили обговорення інформації уряду про заходи щодо компенсації громадянам України витрат, пов'язаних з підвищенням оплати житлово-комунальних послуг, за електроенергію та інші енергоносії. На трибуні «відстрілювався» від запитань останній з доповідачів на цю тему — заступник міністра фінансів Володимир МАТВІЙЧУК.

Цього дня парламентарії не прийняли постанови за наслідками одержаної інформації від Кабміну: переважною кількістю голосів було вирішено доручити комісіям з питань соціальної політики та праці, з питань фінансів і банківської діяльності та з питань бюджету спільно розглянути це питання і, по можливості, винести на розгляд Президії Верховної Ради проект постанови, а вже потім, під час наступних сесійних засідань, депутати приймуть відповідне рішення.

Потім приступили до обговорення наступного пункту порядку денного: «Про зауваження Президента України до Закону «Про особливості приватизації майна в агропромисловому секторі». З доповіддю виступила секретар Комісії з питань агропромислового комплексу, земельних ресурсів та соціального розвитку села Валентина Семенюк. Після тривалої дискусії, коли з'ясувалися не тільки питання по суті, а й додаткові обставини, як-от: хто справжній патріот, а хто виконувач вказівок Міжнародного валютного фонду і Світового банку, парламентарії дійшли висновку, що ставити крапку на цьому питанні рано. До нього треба повернутися трохи пізніше, коли комісія підготує остаточний документ на розгляд Верховної Ради, враховуючи вимоги Регламенту.

Між іншим, доповідач Валентина Семенюк наприкінці свого виступу процитувала морське прислів'я: «Корабель окремими частинами не тоне». Наш парламент також розділений на окремі частини — фракції і групи, і було б дуже бажаним, щоб не тільки весь «корабель» утримався на поверхні законодавчої діяльності, а й окремі його частини були непотоплювані, принаймні, у хвилях, які здіймаються довкола «відповідальності за долю держави».

Проект Закону України про Контрольну палату Верховної Ради України доповів секретар Комісії з питань фінансів і банківської діяльності Володимир Немировський. За його словами, утворення такого органу дасть можливість Верховній Раді одержувати об'єктивну, перевірену інформацію про використання бюджетних коштів, кредитів, майна, котрі перебувають у загальнодержавній власності. Адже маючи за Конституцією повноваження єдиного вищого органу законодавчої влади, парламент постійно відчуває потребу здійснення комплексного контролю за фінансово-кредитною політикою.

Володимир Лукич розповів про статус Контрольної палати і її компетенції, структуру і специфіку її діяльності. Проте співдоповідач, член Комісії з питань бюджету Владислав Носов, запропонував колегам дещо інший підхід, альтернативне бачення деяких сторін діяльності цього органу. Голова Верховної Ради Олександр Мороз зауважив, що не варто поспішати з цим питанням: потрібно, щоб у комісіях ще раз уважно розглянули законопроект про Контрольну палату і визначилися зі своїми зауваженнями, доповненнями і пропозиціями до наступного пленарного засідання.

Наприкінці робочого дня парламентарії розглянули кілька квартирних питань для конкретних депутатів.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про надання інженерно-мостового підрозділу до Місії ООН в Анголі

Верховна Рада України,

беручи до уваги можливість врегулювання воєнних конфліктів мирним шляхом та розширення участі ООН і ОБСЄ у виконанні цієї місії,

враховуючи звернення Генерального секретаря ООН щодо надання інженерно-мостового підрозділу Збройних Сил України до Місії ООН в Анголі,

керуючись зобов'язанням України згідно зі Статутом ООН виконувати рішення Ради Безпеки та надавати у її розпорядження збройні сили, допомогу і відповідні засоби обслуговування, необхідні для підтримання миру і безпеки,

високо оцінюючи внесок українських військовослужбовців у складі Миротворчих Сил ООН до зусиль світового співробітництва, спрямованих на припинення конфлікту в колишній Югославії,вважаючи, що участь Українського контингенту в Миротворчих Силах ООН у врегулюванні конфліктів створює умови для підвищення міжнародного авторитету України,

грунтуючись на положенні статті 2 Закону України «Про Збройні Сили України», **постановляє:**

1. Взяти участь у Контрольній місії ООН в Анголі (КМООНА-Ш) та надати інженерно-мостовий підрозділ чисельністю 200 осіб і вважати його Українським контингентом Миротворчих Сил ООН в Анголі.

2. Доручити Кабінету Міністрів України забезпечити Український контингент Миротворчих Сил ООН в Анголі необхідними коштами, беручи до уваги, що ці витрати мають бути компенсовані ООН.

3. Запропонувати Кабінету Міністрів України передбачити в Державному бюджеті України на 1996 рік норму, згідно з якою частка валютних надходжень в Україну із Секретаріату ООН за миротворчу діяльність Українського контингенту та експлуатацію бойової техніки, яка залишається після покриття витрат на утримання його особового складу, спрямовується на будівництво житла для військовослужбовців.

4. Контроль за використанням контингенту Збройних Сил України в Миротворчих Силах ООН покласти на постійні комісії Верховної Ради України з питань оборони і державної безпеки та у закордонних справах і зв'язках з СНД.

Голова Верховної Ради України О. МОРОЗ.

м.Київ, 16 січня 1996 року.

Про «шопи», рекламу та Закон про мови

На 13 лютого у Верховній Раді України призначено День уряду. Готуючись до звіту, просимо Кабінет міністрів підготувати звіт і про виконання урядом Закону про мови в Україні.

Постановою Верховної Ради про порядок введення в дію з 1 січня 1990 року Закону про мови в Україні виконання закону покладено на уряд України.

У статті 2 постанови визначено терміни виконання окремих статей закону. Стаття 3 постанови зобов'язувала розробити й прийняти до 1.07.1990 року «Державну програму розвитку української мови та інших національних мов в Україні на період до 2000 року».

Нас турбує нехтування урядом цього закону. За минулий час уряд не домігся розширення сфер використання української мови. Мало того, нехтування великого духовного скарбу нації набуває нових потворних проявів: наші міста дедалі густіше оздоблюють англомовною та іншою чужинецькою рекламою, барвистими щитами, вивісками, чужинецькими назвами різних закладів і установ. Уряд замість сприяти відродженню українського вигляду наших міст потурає масовому напливу бездуховної іноземщини.

Звітуючи перед Верховною Радою, просимо пояснити вище вказані явища та викласти план виконання урядом Закону про мови в Україні.

Прийнято на засіданні групи «Державність».

Голова групи Ігор ЮХНОВСЬКИЙ.

Нас вітають із п'ятиріччям

Шановні журналісти «Голосу України»!

Вік газети «Голос України» поки що юний, але цей голос уже добре знайомий в Україні і далеко за її межами, бо він будить людей, піднімає їх на розбудову нашої молодої держави. «Голос України» люди люблять за багатство правдивої і різноплановoї інформації, за те, що він надає сторінки представникам різних політичних партій і громадських організацій, дає можливість кожному висловити свою думку.

Щастя вам і вашим родинам, міцного здоров'я і довголіття, натхненної творчої праці на розвиток України!

Голова Рівненської облдержадміністрації Роман ВАСИЛИШИН.

Шановні друзі!

Прийміть найщиріші привітання з нагоди п'ятої річниці з дня заснування газети «Голос України». Міцного здоров'я, добра, добробуту вам, вашим родинам. Вірю, що в новому році «Голос України» буде таке саме високопрофесіональне, популярне видання, яким зарекомендував себе серед працівників державних органів влади.

Бажаю співробітникам редакції оптимізму, натхнення, багато творчих успіхів на нелегкій ниві журналістської діяльності.

Голова Севастопольської міської державної адміністрації Віктор СЕМЕНОВ.

Прийміть найщиріші вітання зі знаменною для вас і ваших вдячних шанувальників датою — п'ятиріччям з дня заснування вашої газети.

Дуже раді, що цей перший для вашого часопису ювілей ви зустрічаєте у всеозброєнні. Ваше слово гучне, влучне, коли треба дошкульне, а це так потрібно сьогодні нашій молодій державі, нашим людям. Тож не дивно, що тираж вашого видання один з найбільших у країні.

Ми щиро вдячні газеті за ту увагу, яку вона приділяє питанням зміцнення правопорядку та законності в Україні.

Сподіваємося і на подальше плідне співробітництво та взаємодію з колективом «Голосу України». Зичимо всім творчої наснаги, гострого пера, щастя, здоров'я, нових знаменних дат у біографії вашого видання та щонайширшого читацького визнання.

Міністр внутрішніх справ України Юрій КРАВЧЕНКО.

Щиро вітаю працівників редакції газети «Голос України» з п'ятиріччям!

Вам можна по-доброму позаздрити: щороку святкуєте якусь помітну подію. Наприкінці 1994-го — тисячний номер газети. Нині відзначаєте п'ятиріччя. Вік дитини. Але ваша газета належить до тих «дітей», котрі з першого дня життя впевнено, на повний голос, заявляють про себе.

Вірю, що з роками ваш голос міцнішатиме, набуватиме нових відтінків і барв. Переконаний, що ваш голос завжди звучатиме в ім'я України, задля України!

Міністр юстиції України, народний депутат України Сергій ГОЛОВАТИЙ.

Експеримент

Приватному жеку — зелену вулицю

***КОМУ** ще може спасти на думку вкласти свій ваучер у... жек? Тому, хто, по-перше, не знайшов йому кращого застосування, і, по-друге, знав, що в столиці, так само як у Львові, Харкові, Одесі, є приватні житлово- експлуатаційні контори.*

Саме така оригінальна думка з'явилась у мого сусіда під час чергового з'ясування стосунків з недбалим слюсарем із жеку державного. Закінчилось усе на користь слюсаря: неохоче полагодивши зіпсований кран, він узяв з господаря «належні» 200 тисяч за виклик. Потім повернувся і позичив ще 300 тисяч на дитяче харчування для дочки. І... не повернув (було це два місяці тому). У пошуках кращої долі для сусіда я вирушила до Віктора Архипенка, начальника управління житлового господарства Шевченківського райвиконкому.

— Навряд чи бажання вашого сусіда здійсненне, — каже Віктор Аркадійович. — Адже для того, щоб мати право приймати у населення приватизаційні сертифікати, жек має трансформуватися в АТ, а щоб випустити акції, потрібно їх чимось забезпечити.

А коли говорити серйозно, то мета у нас була проста: створити конкурента державним житлово-експлуатаційним конторам. Спершу ми намагалися «розв'язати руки» державним жекам, дати їм більше самостійності. Та... У статуті можна записати все що завгодно, аж до права будувати літаки, та майже неможливо навчити дорослу людину самостійно думати, якщо попередні 15 років за неї це робили інші.

1991 року ми провели конкурс, відібрали чотири приватні фірми. Охочих узяти під своє крильце квартири в районі Лук'янівської площі, вулиць Артема, Мельникова, Львівської площі і навіть частини Сирця було безліч. На жаль, не знайшлося претендентів на Виноградар. Сподіваємося, що в наступному конкурсі цьому районові пощастить більше.

Спершу я сам не розумів, що так приваблює комерсантів у такого гатунку діяльності. Адже приватні жеки не мають права розпоряджатися житловим фондом. Вони стають лише підрядчиками з обслуговування та ремонту житла (як замовник виступає наше управління). Щоправда, на відміну від жеків державних, вони отримують гроші лише за якісно виконану роботу. У разі розбіжностей чи незадовільної роботи ми з ними просто розлучаємось.

Та фірми охоче йдуть на всі наші умови. Адже за договором вони одержують право розпоряджатися нежитловими приміщеннями — підвалами, першими поверхами будівель, а саме їх і можна використати з комерційною метою. Окрім того, уклавши з нами такий договір, фірма отримує гарантоване замовлення на ремонтні роботи і, що важливо, — можливість прямого контакту з мешканцями, а відтак — додаткові замовлення.

— Тобто головна і єдина мета експерименту — поліпшити якість послуг, що їх надають комунальні підприємства?

— Саме так. Прямого економічного зиску тут немає. Житловий фонд стало на 80 відсотків дотує держбюджет і лише на 3 відсотки оплачують самі мешканці. Тому 1996 рік ми зустріли з дефіцитом у 500 млрд. карбованців — це сума боргу за виконані роботи, які район не в змозі оплатити.

Давайте пофантазуємо. Уявімо, що до ощадкас прийшли всі недбалі мешканці, навіть ті, хто не платить за комунальні послуги три-п'ять років. Це все одно не розв'яже наші проблеми, позаяк наявні тарифи далекі від собівартості цих послуг.

— Може, варто диференціювати плату залежно від того, приватна квартира чи державна? До речі, як складаються стосунки у приватних жеків із власниками приватизованих квартир?

— Так самісінько, як і з мешканцями державних. Поки що держава однаковою мірою дотує і тих, і тих. Щоправда, Житлокомунгосп готує статут товариства власників, який дещо змінить. Товариства власників, без посередництва нашого управління, самі замовлятимуть роботи жекові. І самі отримуватимуть бюджетні гроші для оплати цих робіт.

Щоправда, є тут одна проблемка: в Україні сьогодні немає підприємств, що спеціалізувалися б на експлуатації житлового фонду. А бути першим завжди важко, особливо коли ти — приватник.

Ганна РОМАНЦОВА.

Фотофакт

І святковий коровай, і хліб буденний...

Хай би там що, але в почуйківських хатах хліб на столі є завжди: свіжий, запашний. Придбати його селяни можуть щодня у сільській пекарні, прямо «з вогню».

Пекарня стала до ладу рік тому. Обладнання закупили на «Київпродмаші», штат «визначили» аж... у 5 чоловік. Нині тут випікають 1000 пшеничних буханців, проте збираються розширити підприємство. Адже є бажання випікати торти, паски, іншу здобу на замовлення.

Тож, як переконує голова КСП «Україна» Леонід Кельвич, і у свята з короваєм будуть селяни, і в будні не без хліба. До речі, коштує він дешевше, ніж у місті, — лише 20 тисяч карбованців.

Житомирська область.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Морфологія українського сміття, яка доводиться ріднею європейській

***ПРО СМІТТЯ** казати у пристойному товаристві не заведено. Неприємна тема. Проте, якщо мовчати й надалі, то можливо, що вже в близькому майбутньому ми поховаємо себе у відходах — промислових і побутових. На думку начальника управління благоустрою й зеленого господарства Житлокомунгоспу України Миколи Кирилюка, розв'язання проблеми відходів треба починати з виховання культури сміттєзбирання в населення. Необхідно влаштувати лікнеп для народу на тему ліквідації побутових відходів.*

За даними комунальної статистики, на рік дорослий громадянин «виробляє» близько 220—250 кг відходів. За найскромнішими прогнозами, ця маса щорічно зростатиме на 25—30%. Сьогодні в харчових відходах багато менше органіки, аніж за ситих застійних часів. Тоді водії сміттєвозів, переважно мешканці приміських районів, з однієї зміни привозили додому на відгодівлю худоби 10-15 кг хліба. Сміттєвий бак може розповісти цікавому про народний добробут.

Вивчаючи морфологію вмісту вітчизняних смітників, з радістю відзначаєш, що наші відходи, а отже й рівень життя, наближаються до європейського. Нині 25% сміття становить папір, 5% — поліетилен, 4% — ганчір'я, 2% — метали... Якщо не за рівнем життя, то хоча б за відходами ми посядемо гідне місце у європейському домі!

Отже, сміття, на жаль, — реальність нашого повсякденного життя, а його, життя, треба утримувати в чистоті. Як? Далеке зарубіжжя для себе цю проблему частково розв'язало. Мається на увазі селективне збирання побутових відходів, їх сортування у місці утворення: харчові відходи — до одного пакету, папір — до другого і т. д. Кілька років тому нашими квартирами ходили двірники й роздавали симпатичні пластмасові відра з переконливим проханням наповнювати їх виняткова продуктами кухонного виробництва. Відра в будинках прижилися, а ось практика сортування сміття — ні...

Досвід зарубіжжя засвідчує, що боротися зі сміттям краще вогнем. Це й тепло, й електроенергія. В ефективності цього способу переконалися мешканці нового Харківського масиву столиці: протягом зимової холоднечі їхні житла опалювалися завдяки теплу сміттєспалювального заводу. Такий завод потужністю 400 тисяч тонн на рік може обігріти 50 тисяч мешканців. Одначе будівництво такої споруди коштуватиме 400 млн. доларів — дороге задоволення.

Ще один варіант боротьби з відходами — компост для добрив. Ідея цікава, але утопічна. Адже виробляти компост можна лише з відсортованого сміття. Але трудомісткий процес ручного сортування відходів і пов'язана з ним безпека епідемій змусили відмовитися від цього ноу-хау.

Можливо, жити буде чистіше й веселіше, коли сміття узаконять. Кабінет міністрів України працює над розроблянням проекту Закону про відходи. Не будемо смітити. Так?

Ольга ВАУЛІНА.

Аби все мати, треба знати

На Волині створено акціонерне товариство закритого типу «Волиньінформ», засновниками якого є обласна Рада і місцеве підприємство «Сента». З перших днів регіональний центр ділової інформації розпочав роботу над створенням комп'ютерного банку даних усіх структур Волині, західного регіону України, сусідніх держав. Створена власна поліграфічна база, працюють фахівці з питань економічної політики, соціології тощо. Головою правління товариства є керівник підприємства «Сента» Василь Герилів. З ним наша розмова.

— У діловому світі інформація — це товар, який високо цінується. На її пошук витрачаються чималі зусилля. А вона цікавить не лише державних службовців і господарників, але й працівників банків, бізнесменів, менеджерів, власне, кожну людину, — сказав Василь Федорович. — Нині в нас відсутня ділова й оперативна інформація про ринкові процеси, що відбуваються в нашій державі. А чому б не створити комп'ютерний банк даних, не чекаючи, коли інформація надійде з центру? Чому б, приміром, самим не робити аналіз, тримати постійний зв'язок з різними регіонами? Ми повинні навчитися володіти інформацією, використовувати її, пропонувати іншим. Цим шляхом і хочемо йти.

— Як практично ви уявляєте свою роботу? Є якісь конкретні плани, намітки?..

— Через тематичні вісники, інформаційні бюлетені, різні проспекти, рек[illegible]атиме довідники, які в[illegible] до людей «Волиньінформ[illegible]дитиме потрібна вчасно на[illegible] інформація. Інформаційний довідник «Усе про Луцьк», випущений недавно, це наша перша спроба виходу на інформаційний ринок. Видання ілюстроване, тут уперше на Волині подаються телефони Кабінету міністрів України, його установ, державних комітетів, громадських об'єднань, посольств, митних служб. На черзі — випуск довідника під назвою «Знайомтесь — Волинь». Цього року почали випускати інформаційно-рекламний тижневик «Бізнес-аналіз», у [illegible]му на шістнадцяти ст[illegible]рма-подається офіцій[illegible]ові новини, документ[illegible] видання є в [illegible]ни, реклам[illegible] ми хочемо пода[illegible] Україні просто сухі довідки ва[illegible]е, що відбулося, а корот[illegible]ко проаналізувати зроблене, знайти в цьому якусь перспективу. Щоб була користь як для волинян, так і для ділових людей з інших регіонів України.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Настав час розплати

Трастовий бум

За результатами плідної роботи Луганської обласної комісії з комплексної перевірки діяльності довірчих товариств, інших небанківських фінансових структур громадянам повернено 134 млрд 360 млн карбованців, з них за рішенням судів — 1 млрд 360 млн карбованців. До судів направлено позови правоохоронних органів про закриття 14 довірчих товариств та декотрих інших небанківських фінансових організацій. 14 посадових осіб, що працювали в цих структурах, зобов'язані виплатити 742 млн карбованців адміністративних штрафів.

12 кримінальних справ порушено проти посередницьких структур та посадових осіб, що в них працювали. До цього списку шахраїв потрапили, зокрема, обласна філія закритого акціонерного товариства «Український будинок селенгу», дочірнє підприємство закритого акціонерного товариства недержавного пенсійного фонду «Оберіг- Луганськ», луганська філія Київського довірчого товариства «Гермес-фінанс-Україна».

Всього, за повідомленням УНІАН, комісія перевірила 116 фінансових структур області.

На початку тижня

Марчук — Мечіар: корисна зустріч на свіжому повітрі

(Початок на 2-й стор.).

Одна з головних тем переговорів: торговельно-економічне співробітництво, стан якого не задовольняє нині жодну зі сторін. Незадоволення ґрунтується, зокрема, на показниках товарообігу останніх років. Якщо, скажімо, 1992 року він становив 345 мільйонів доларів, то 1994-го знизився до 235 млн. І лише минулого року ситуацію вдалося виправити: на листопад 1995 товарообіг зріс до 305 млн. дол. Та все ж, на думку фахівців, для досягнення цифри 500 млн. дол. (а саме вона відбиватиме реальні можливості співробітництва) потрібно ще багато працювати. Безперечно, роботі сприятиме Конвенція про уникнення подвійного оподаткування, підписати яку мають сьогодні в Попраді. А міністри транспорту України й Словаччини мали з'ясувати перспективи спільного будівництва швидкісних доріг. Питання актуальне, адже нинішнього року між нашими країнами буде відкрито ще два автомобільні переходи.

Одна з важливих тем переговорів — акціонування Долинського гірничо-збагачувального комбінату, участь у будівництві якого беруть Україна, Словаччина, Румунія та Болгарія. Будівництво ще не завершене, але, на думку Євгена Марчука, акціонувати його доцільніше тепер — це сприятиме добудові.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Тікали від війни. Але тут — нікому не потрібні

Неподалік Дмитрова, у Вербілках, розташовано табір біженців з Афганістану. Різного часу і з різних причин, залишивши свою батьківщину, вони міцно облаштувалися у ближньому Підмосков'ї. Міцно, бо їхати їм більше нікуди, хоча й дуже хочеться.

Нині тут перебувають майже 200 чоловік, більшість із них — діти. Чоловіків майже не видно: вдень вони на заробітках, старі, жінки, діти — ось головні дійові особи серед непоказних будинків цього табору.

Керівництво табору, соціальні працівники намагаються хоч якось зайняти жінок і дітей, залучаючи їх на різні курси з професійного навчання, з навчання рідної мови.

Холодні кімнати, погане харчування, недостатнє медичне обслуговування — все це, на думку біженців, робить їхнє життя безперспективним, проте є ще одна велика біда — відсутність грошей.

На знімку: колишній економіст з Кабула Мохаммад Якуб зі своїми дітьми. Настрій хороший — адже «приробляє» торгівлею.

Фото Бориса КАВАШКІНА (ІТАР-ТАРС).

Хроніка. Події. Факти

● *Анкара*

Терористи здали заручників

Терористи, які утримували теплохід «Аврасія» із заручниками, серед яких 9 громадян України, здалися турецькій владі. Акція, що її розпочали у вівторок увечері із захоплення судна в чорноморському порту Трабзон, було припинено в п'ятницю увечері. «Ми ухвалили остаточне рішення, одержали очікувані результати під час переговорів і на цьому ставимо крапку», — сказав один з бойовиків. Нині судно на шляху до Сочі.

● *Пекін*

Насильству та ядерним випробуванням — ні!

Тероризм у будь-яких проявах і формах є грубим порушенням прав і свобод людини. Всі країни мають докладати спільних зусиль для рішучої боротьби з тероризмом. Про це йдеться в підсумковому комюніке, ухваленому на четвертій міжнародній парламентській зустрічі країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону, що завершилася в Таїланді.

Учасники зустрічі також прийняли спільний документ, який закликає до цілковитої заборони ядерних випробувань і припинення розробок і виробництва ядерної зброї.

● *Загреб*

Війська міняються місцями

Розташування Сил з виконання угоди (СВУ) в Боснії і Герцеговині «йде за планом», а на місці уже перебуває більша частина підрозділів міжнародного контингенту, чия кількість становитиме 60 тис. чоловік. Про це заявив офіційний представник загребського штабу СВУ капітан Леонард Капелла.

Проте ситуація на притихлих боснійських фронтах поки що далека від оптимальної. Сторони конфлікту вибиваються з графіка виведення військ і озброєнь з «коридору безпеки». На попередніх позиціях все ще залишаються близько 50 стволів великого калібру, заявив у Сараєві співробітник прес-служби СВУ Марк Рейнер.

● *Вашингтон*

Готові платити за останки

США готові платити КНДР більш як мільйон доларів за повернення останків 162 американських військовослужбовців, які загинули у 1950—1953 роках в Кореї. Про це повідомив агентству Асошіейтед Прес керівник відділу Пентагону у справах військовополонених і таких, хто пропав безвісти, Джеймс Уолд. Він очолював американську делегацію на американо-північнокорейських переговорах, що відбулися минулого тижня на Гавайях. На них йшлося виняткою про проблему репатріації останків американських військовослужбовців.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних агентств.

Про нью-бізнесменів у нью-Васюках

Бізнес безжалісний до вільного часу й відпочинку. Злісно порушуючи трудове законодавство, він змушує керівників вітчизняних фірм і компаній працювати по 10—12 годин на добу, з'їдає вихідні та свята, а про відпустку в 24 робочі дні доводиться тільки мріяти. Тому повноцінний відпочинок часто доводиться замінювати короткою «діловою» поїздкою за кордон на якийсь симпозіум чи конференцію.

Ви, мабуть, спитаєте: який же це відпочинок? Адже треба буде готуватися, виступати, доповідати про щось... Не турбуйтеся і не спокушайтеся, особливо, коли на ту саму конференцію або симпозіум вас запросила компанія, яка займається телесейлом.

Телесейл у дослівному перекладі з англійської — це продаж за телефоном. Торгують, здебільшого, з Лондона, а покупці знаходяться майже в усіх країнах Східної Європи і колишнього СРСР. «Товар» — ваша участь у конференції, що її організує телесейлівська фірма. Тематика — міжнародне фінансування, іноземні інвестиції, офшорний бізнес тощо. Місця проведення — від Парижа до Нью-Йорка і неодмінно в найкращих готелях і конференцзалах. Програма — коктейлі, ланчі, гала-обід з перервами на виступи лекторів. Ціни — захмарні.

Шукати телесейлівську компанію не треба — вона сама вас знаходить за допомогою численних довідників і бізнес-каталогів, які можна придбати сьогодні на будь-якому лотку. «Наших» в таких фірмах задосить, тому про всі принади майбутнього заходу, його потрібність і корисність вам розповідатимуть найчистішою російською або українською. Пам'ятаєте палку промову, виголошену великим комбінатором перед членами васюківського Клубу чотирьох коней? У тому самому стилі лондонський «продавець» оброблятиме й вас. Головне для нього — одержати плату за участь, яка в середньому дорівнює 12—15 тисячам доларів США для одного чоловіка. Половина з цих грошей стане чистим прибутком компанії, друга половина піде на оплату сервіс-пакету, куди увійдуть гонорари речникам, ваші авіаквитки, номер-люкс, лімузин, послуги перекладача тощо. Близько 15 % всієї суми дістануться тому, хто вас «зробив».

І ось гроші сплачено, і ви з нетерпінням чекаєте майбутньої подорожі. Що ж, якщо вам пощастить, ви справді потрапите на обіцяну конференцію або симпозіум. І навіть житимете у розкішному готелі. Але замість відомих фінансистів, банкірів або президентів компаній, обіцяних програмою, чомусь виступатимуть майже рядові представники західного бізнесу.

А якщо не пощастить (а декому вже не поталанило), відразу після одержання ваших грошей телесейлівська компанія просто зникне. І єдине, що можна буде зробити в цій ситуації, це звернутися до Fraud sduad — спеціального відділу лондонської поліції, який займається такими справами. Його телефон: (44-171) 230-1212.

А щоб уникнути зайвих розчарувань і не додавати роботи нащадкам Шерлока Холмса, не забувайте кілька простих правил, якими слід користуватися під час спілкування з телесейлом.

Правило перше. Не вірте обіцянкам. Знайте: «продавець» вигадує будь-яку казку про майбутню конференцію, аби ви повірили і сплатили гроші.

Правило друге. Вимагайте гарантій і рекомендацій. Їх вам може надати Торговельно-промислова палата Великобританії (вона видає таким компаніям відповідні сертифікати) або фірми—учасники попередніх заходів, організованих компанією, що вас запрошує.

Правило третє. Торгуйтеся. Часто телесейл робить знижки тим компаніям, які готові направити на конференцію не одного, а кількох чоловік. Також можна зменшити ціну, вилучивши із пропонованого сервіс-пакету ті послуги, без яких можна обійтися.

Правило четверте. Не поспішайте платити. Спробуйте спочатку одержати квитки, підтвердження з готелю, де для вас заброньовано номер, і лише затим давайте хід грошам.

І останнє, вже не правило, а порада. Коли ви все-таки потрапили на конференцію, спробуйте просто відвернутися від справ і в жодному разі не плекайте ілюзій щодо важливості цього заходу. Бо єдина користь, яку можна отримати від телесейлу на заміну своїх грошей, — це ваш, хоча й короткочасний, але все ж таки відпочинок.

Геннадій АНТОНОВ.

Перевороти

Молодим — усюди дорога. Тільки не в президенти

[illegible]НОДІ права громадян може за[illegible]безпечити тільки... державний [illegible]реворот. Так вирішили військові країни [illegible] генерали африканської [illegible]а-Леоне й усунули з посади [illegible]ного капіт[illegible] держави 29-річного Валентино Страссера.

Владу змінили, не забруднивши[illegible]вичок кров'ю. Страссера разом з дружиною посадили на вертоліт, який відправив їх до Гвінейської республіки. Отож скинутому Валентино нема чого ображатися. Особливо якщо пригадати, що 29 квітня 1992 року він сам очолив подібний переворот і прийшов до влади, ставши наймолодшим главою держави не тільки в Африці, а й на планеті. За іронією долі, його попередник, тодішній генерал Джозеф Саїд Момо, також знайшов притулок у Гвінеї і мешкає там досі.

Молодому керівникові, очевидно, так сподобалася влада, що він забув про обіцянку, яку дав ще 1994 року, — передати владу цивільним діячам на початку 1996 року. А для того, щоб нова влада була законна, на 26 лютого було [illegible]ановано президентські й парламентські [illegible]бори. Отож молодий Страссер скликав [illegible] державну раду, щоб змусити її відмінити [illegible]бори і надати йому право керувати державою ще необмежений час.

Генерал Джуліус Маада Біо, заступник голови ради, а також начальник генерального штабу збройних сил Сьєрра-Леоне не погодився з такою перспективою і з допомогою однодумців «попросив» свого «начальника» залишити не тільки крісло (в яке Біо одразу ж усівся), а й державу. Поки що нове керівництво обіцяє, що вибори в лютому таки відбудуться. А громадяни втішаються уже й тим, що в столиці нарешті відмінено комендантську годину.

Наталя ФІЛІПЧУК.
За матеріалами ІТАР-ТАРС.

Убивця розгублений: «Не знаю, що й сказати...»

Сьогодні в Ізраїлі почує свій вирок убивця прем'єр-міністра Іцхака Рабина Іґаль Амір. Минулого тижня ізраїльська преса опублікувала його останні свідчення.

Докладно, на 94 сторінках, Амір розповів, як дійшов рішення вбити Рабина. Він переконаний, що служба безпеки «Шабак» була добре поінформована про нього як учасника антиурядових маніфестацій. Амір швидко «здружився» з поселенцями, рабинами, а також лідерами правих партій, які допомогли йому створити власну організацію, до якої входило близько 500 чоловік.

Амір не раз відкрито погрожував Рабину. Але ні співробітники «Шабаку», ні близькі знайомі не вірили, що в нього справді стане «мужності» на вбивство. «Я й сам не був упевнений, що знайду в собі сили», — зізнається Амір.

Пам'ятаєте, як одразу після замаху вбивця з радістю і тріумфом розповідав, що нарешті його мрія справдилася? І ось, коли справа дійшла до суду і замаячів вирок, Амір почав елементарно викручуватися. Мовляв, і не думав нікого вбивати (просто вирішив прогулятися містом зі зброєю і розривними кулями. — **Авт.**). І тільки «внутрішній голос», за його словами, підказав Аміру стріляти.

Ізраїльський суд потрапив у скрутне становище? Аж ніяк. Адже «внутрішній голос» не посадиш на лаву підсудних. Відповідати таки доведеться Іґалю Аміру.

Надія БЕДРИЧУК.

Думки з приводу

ЧАС КОЖНОМУ ВІДПОВІДАТИ ПЕРСОНАЛЬНО

Безсумнівно, що найважливішою подією минулого сесійного тижня парламенту України було обговорення проекту Державного бюджету на 1996 рік. Як відомо, народні депутати піддали його гострій критиці і відправили на доопрацювання. Претензій до цього документа було особливо багато, хоча й не всі парламентарії висловилися з цього приводу. Ось які вади проекту держбюджету та перспективи його прийняття побачили представник групи «Реформи» Ігор Квятковський з Вінниччини та член комуністичної фракції Микола Чивюк з Миколаївської області.

Ігор КВЯТКОВСЬКИЙ (Староміський виборчий округ № 49):

— У нас є Указ Президента України про підвищення зарплати працівникам бюджетних організацій, яким передбачено надання на це коштів з місцевих бюджетів. А тепер загляньмо до проекту держбюджету на цей рік і побачимо, що більшість державних коштів передбачено централізувати, а отже, місцеві бюджети ними буде просто обділено. Уже лише з цієї причини такий бюджет приймати не можна. Як не можна в такий спосіб сприяти ошукуванню нашого народу ось такими указами і такими, поданими для затвердження виконавчою владою, бюджетами: Тому слід негайно переглянути принципи підходів до формування місцевих бюджетів, з тим, щоб ми могли забезпечити вчасну і стабільну виплату зарплат учителям, працівникам охорони здоров'я, культури й іншим. Доки ці кошти випрошуватимемо в столиці — доти порядку не буде.

Або ж візьмемо проблему включення коштів державного Пенсійного фонду до держбюджету. Як член постійної Комісії з питань фінансів і банківської діяльності, я чітко знаю, що ці кошти «прокрутяться» через безліч комерційних структур, і дійдуть до пенсіонерів із запізненням на кілька місяців. Отже, доки не відокремимо кошти державного Пенсійного фонду від держбюджету, приймати його не можна.

Мені дуже прикро слухати, коли представник тієї чи іншої галузі вимагає збільшити асигнування лише для своїх і не пропонує конкретних шляхів поповнення доходної частини бюджету. Особисто я бачу джерело таких доходів від якнайшвидшої приватизації держмайна: треба, щоб це майно мало конкретного і дбайливого господаря. Це по-перше. А по-друге, треба переглянути податкову політику, знизити податки. Цю аксіому можна вичитати в будь-якому підручнику з економіки: чим нижчі податки, тим більші надходження до бюджету. Коли податки посильні, будь-якому підприємцю, господарникові легше їх сплатити, аніж приховувати.

И останнє: про відповідальність вищих посадових осіб. На моє переконання, за проект такого держбюджету міністра фінансів треба відправляти у відставку. Час запитати з кожного персонально.

Микола ЧИВЮК (Новобузький виборчий округ № 292):

— Насамперед треба переглянути сам підхід до формування доходної частини бюджету. Чому не враховано, наприклад, долі від банківського капіталу. Маю на увазі частку держави в тих чотирьох наших банках, котрі за одну ніч перетворилися в комерційні. Або ж візьмімо надходження від реалізації дорогоцінних металів. Нам у проекті бюджету подають незмінну минулорічну цифру надходжень, якщо не зраджує пам'ять — 750 мільярдів карбованців. І це за того, що рівень інфляції передбачено 34 відсотки річних, плановано підвищення й оптових та роздрібних цін. Постає закономірне запитання: навіщо ми вкладаємо гроші в золотодобувну справу, коли надходження до бюджету матимемо менш, ніж торік?

Окрема тема — соціальний захист наших громадян. Запланованих проектом бюджету коштів вочевидь не вистачатиме для фінансування соціальних програм. Не треба забувати і тривожної тенденції штучного, як на мій погляд, стримування курсу долара, адже реальні ціни на продукти першої потреби зростають.

Насторожують і мізерні асигнування, передбачені виконавчою владою і подані для затвердження законодавчою, на потреби ще однієї влади — судової. Знову хтось хоче мати суд у ролі прохача, який ходитиме з протягнутою рукою до Мінфіну. Мені відомо, що, наприклад, керівники Арбітражного суду подали розрахунки, виходячи з елементарних потреб, — плати за оренду приміщень, опалення тощо, але й навіть цього їм не задовольнили. Як на мій погляд, бюджетна комісія підійшла до розв'язання цього питання поверхово, врізала передбачувані асигнування всім судам однаково. Невже державі буде вигідно, коли судова влада заручиться підтримкою різноманітних фондів, куди надходитимуть гроші і від комерційних структур, а потім суди заплющуватимуть очі на порушення такими «донорами»-доброчинцями законів.

Безсумнівно, що треба переглянути проект держбюджету у бік децентралізації коштів, надати регіонам більше влади, спонукати їх заробляти кошти завдяки власним резервам. А зосередження коштів в руках центральних органів спричиняє зловживання, котрі маємо нині.

І звичайно ж, настав час запитати в кожної посадової особи персонально за те, чому не виконується закон про бюджет. З цього приводу треба вносити поправки до Кримінального кодексу і передбачити кримінальну відповідальність. Інакше наша праця в разі прийняття і цього закону про бюджет буде марною.

Записав Анатолій БЕНЬ.

П'ЯТА СЕСІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ: ХРОНІКА ЗАКОНОТВОРЕННЯ

16 січня о 10-й годині ранку, як і передбачалося, Голова Верховної Ради Олександр Мороз відкрив п'яту сесію Верховної Ради.

Головуючий оголосив ряд депутатських запитів. Він також повідомив народних депутатів про те, що їхня ініціатива відрахувати у фонд допомоги дітям-сиротам та дітям-інвалідам свій дводенний заробіток, реалізована. Як відомо, для будинків-інтернатів у Дарницькому і Києво-Святошинському районах закуплено новітню теле- і радіоапаратуру, спортивне знаряддя, іграшки. Крім того, закуплено і вручено призи для переможців дитячого фестивалю дітей-інвалідів. Всім дітям вручено святкові новорічні подарунки, яблука, апельсини.

Після невеликої перерви, під час якої народні депутати працювали у групах і фракціях, сесія продовжила розгляд питань у пленарному режимі. Прийнято запропоновану Президією організацію роботи сесії, порядок висвітлення по телебаченню та радіо. Очевидно, багатьох слухачів задовольнить той факт, що збережена пряма радіотрансляція пленарних засідань.

Предметом серйозної дискусії став проект порядку денного. Представники груп і фракцій, постійних комісій внесли ряд пропозицій, поправок, які більшістю голосів були прийняті.

Першим народні депутати обговорили проект закону України про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів з питань оподаткування, про який доповів член постійної Комісії з питань фінансів і банківської діяльності Сергій Терьохін.

На вечірньому засіданні в обговоренні цього питання взяли участь народні депутати Віктор Суслов, Наталія Вітренко, Леонід Анісімов, Борис Пономаренко, Василь Свято. Закон прийнято у першому читанні.

Внесено зміни і доповнення до Постанови Верховної Ради України від 31 травня 1995 року «Про застосування статті 28 Закону «Про Державний бюджет України на 1994 рік». До введення в дію відповідних законодавчих актів України вирішено застосовувати механізм справлення податку на добавлену вартість та акцизного збору, передбачений статтею 28 Закону України «Про Державний бюджет України на 1994 рік» із застосуванням ставки податку на добавлену вартість в розмірі 20 відсотків.

Обговорено проект і прийнято постанову Верховної Ради України про розширення участі Збройних Сил України у Миротворчих силах ООН та надання інженерно-мостового підрозділу до місії ООН в Анголі.

* * *

344 народних депутати зареєструвалися на початку другого дня роботи п'ятої сесії Верховної Ради України. На порядку денному — розгляд проекту закону України про Державний бюджет на 1996 рік. Принциповий інтерес до цього питання підтверджується ще й тим, що 73 народних депутати записалися взяти участь у дискусії. І майже в повному складі присутній уряд, в тому числі Прем'єр-міністр Євген Марчук, віце-прем'єри.

Перед початком обговорення запланованого питання Голова Верховної Ради Олександр Мороз узагальнив думки народних депутатів щодо ситуації, яка склалася в Чорному морі у зв'язку із захопленням терористами заручників на кораблі, в тому числі і кількох громадян України. Дано доручення Комісії у закордонних справах і зв'язках з СНД підготувати текст Заяви із зверненням до керівництва Турецької Республіки, Російської Федерації, відповідальних осіб Чеченської Республіки з проханням докласти всіх необхідних зусиль для мирного врегулювання проблеми і якнайшвидшого звільнення всіх заручників, в тому числі громадян України. Цю Заяву у кінці пленарного дня було прийнято.

Приступивши до обговорення проекту Закону про Державний бюджет України на 1996 рік, більшість народних депутатів відзначала наявні в бюджеті позитивні елементи, його якісно вищий рівень порівняно з попереднім роком. І все ж левова частка часу в кожному виступі відводилася критиці законопроекту. Найбільше, що стурбувало народних депутатів, це низька соціальна орієнтація бюджету.

Як на ранковому засіданні, так і під час вечірнього депутати занепокоєно говорили про невідповідність передбачуваної прибуткової частини реальним витратним потребам окремих галузей народного господарства і особливо соціальної сфери, культури. Запропонований бюджет не передбачає відновлення економічного потенціалу України. Говорилося про неприйнятність лінії на надмірну концентрацію коштів у центрі і прояву неповаги до бюджетів регіонів, що призведе до згортання багатьох регіональних програм. Багато нарікань висловлено щодо чинної податкової системи, яка не стимулює ні виробництво, ні ринок, і водночас сприятлива для новоявлених бізнесменів, які легко її обходять.

Майже в кожному виступі йшлося про необхідність збільшення коштів на соціальний захист престарілих, інвалідів, багатодітних сімей і різкого скорочення видаткової частини бюджету, зокрема на утримання влади.

Вкрай занепокоєно говорилося про проблеми села, сільськогосподарського виробництва, сільського побуту, які запропоновані на нинішній рік бюджет ніяк не вирішує.

У перший день обговорення проекту закону про Державний бюджет України виступили 32 народних депутати.

* * *

18 січня продовжилося обговорення проекту Закону про Державний бюджет на 1996 рік в тональності попереднього дня. З виступів відчувалося, що кожна постійна комісія, кожна депутатська група і фракція, депутати — представники регіонів ретельно проаналізували всі статті прибуткової і видаткової частин законопроекту, його ідеологію і концепцію. Чимало виступаючих збагатили палітру тактичних і стратегічних програм, внесли конкретні пропозиції до конкретних розділів і статей.

Звучала в сесійному залі і критика народних депутатів на власну адресу, зокрема в справі того, що чинна податкова політика держави не несе стимулюючої функції для виробництва, а часом і пригнічує його. Запропонований бюджет практично залишає без підтримки науку і освіту, культуру, охорону здоров'я, житлову проблему. Багато претензій до законопроекту висловила Комісія з питань оборони і державної безпеки, де передбачувані на Збройні Сили України витрати ніяк не зможуть піднести обороноздатність країни.

Вперше як народний депутат у сесійному залі виступив віце-прем'єр-міністр Р. Шпек, який закликав інших і сам повів пошук шляхів компромісного поєднання в бюджеті бажаного і можливого. Віце-прем'єр-міністр народний депутат В. Пинзеник зробив спробу обгрунтувати деякі принципові моменти в бюджеті, розкрити суть дефіциту бюджету, кризи неплатежів і т. д.

Стенограма увібрала виступи майже 70 народних депутатів, даючи багатющий критично-конструктивного спрямування матеріал для подальшої роботи над проектом бюджету. Виходячи з важливості питання, Верховна Рада вирішила змінити раніше затверджений режим роботи і наступного тижня працювати в комісіях. Комісіям Верховної Ради України, і передусім Комісії з питань бюджету, і урядові належить енергійно попрацювати над кожним виступом з тим, щоб найближчим часом знову повернутися до поліпшеного законопроекту.

Сесія ратифікувала Угоду між урядом України та урядом Словацької Республіки про заохочення і взаємний захист інвестицій.

* * *

Пленарне засідання 19 січня почалося традиційним оголошенням депутатських запитів. Голова Верховної Ради України Олександр Мороз і всі народні депутати привітали населення Криму з п'ятиріччям відновлення Автономної Республіки Крим у складі України.

З інформацією уряду про заходи щодо компенсації громадянам України витрат, пов'язаних з підвищенням оплати житлово-комунальних послуг, за електроенергію та інші енергоносії, виступив віце-прем'єр-міністр України, народний депутат Віктор Пинзеник. Про енергопостачання і вдосконалення системи оплати доповів заступник міністра економіки народний депутат Віктор Кальник. Виступив також міністр праці Михайло Каскевич, який роз'яснив ситуацію з оплатою праці в державі. Заступник міністра соціального захисту населення України Микола Нощенко висвітлив свій аспект питання, а заступник міністра фінансів Володимир Матвійчук розповів про механізм компенсації витрат на комунальні послуги і ліквідації заборгованості по заробітній платі. Потім урядовці відповіли на численні запитання народних депутатів.

Зважаючи, що обговорюване питання являє життєвий інтерес практично для всіх виборців, Верховна Рада прийняла рішення про повну трансляцію його по телебаченню.

Сесія розглянула зауваження Президента України до Закону України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі», про що доповіла секретар Комісії з питань агропромислового комплексу, земельних ресурсів та соціального розвитку села Валентина Семенюк. Після обговорення питання за скороченою процедурою народні депутати вирішили повернутися до нього на найближчому пленарному засіданні.

Про проект закону України про Контрольну палату Верховної Ради України доповів секретар Комісії з питань фінансів і банківської діяльності Володимир Немировський. Пропозиції і зауваження виклав народний депутат Владислав Носов. Народні депутати практично отримали два погляди, два концептуальних підходи до створення Контрольної палати Верховної Ради України. Отже, комісії мають ще одне питання для опрацювання як у робочих групах фахівців, так і в режимі засідання комісій на наступному тижні.

Прес-служба Верховної Ради України.

Олег ДЬОМІН: «Не на пустій ниві ми будуємо законодавство незалежної України»

***Т**ЕМА приєднання України до Міжпарламентської асамблеї країн СНД була однією з тих, яка спричинила найбурхливіші дебати у Верховній Раді України на четвертій сесії. Не стихають розмови навколо цієї проблеми й нині. Ми попросили поділитися своїми думками з цього приводу заступника Голови Верховної Ради Олега ДЬОМІНА. Розмова наша почалася з того, чи розглядатимуть усе-таки це питання на п'ятій сесії українського парламенту і якою мірою воно актуальне для нас нині.*

—Одразу скажу, — відповів Олег Олексійович, — це питання перенесене з 4-ї на 5-ту сесію, і воно має бути розглянуте. Ми прийняли рішення про те, що повернемося до нього десь після розгляду бюджету і, можливо, інших основних економічних, передусім податкових, пов'язаних знову-таки з бюджетом. Це буде десь у лютому.

Щодо актуальності питання, мушу сказати, що все, пов'язане з міжпарламентськими відносинами, з різними міжпарламентськими структурами, для нас дуже важливе. По-перше, тому, що ми будуємо своє незалежне законодавство, як кажуть, не на пустій якійсь ниві, а значною мірою на базі наявного законодавства, яке включає ще й частину законодавства колишнього Радянського Союзу. Адже в Україні досі «працюють» закони, сформовані у минулому. В такому самому стані перебувають нині практично всі країни СНД.

Друге. І вступ до Ради Європи, і наші стосунки з іншими країнами, що невпинно розширюються, — і економічні, і політичні, — потребують, безперечно, гармонізації нашого законодавства із законодавством Європи, інших регіонів світу для полегшення нашого спільного з іншими країнами розвитку, для найшвидшого входження України до світового простору, насамперед — економічного.

Тому всі міжпарламентські структури, які так чи інакше можуть нам знадобитися для наших цілей, для гармонізації нашого законодавства зі світовим, для нас дуже корисні, і контакти з ними просто конче потрібні.

Ось буквально сьогодні в мене відбулася розмова з представниками програми «Перікліс» Європейського союзу, згідно з якою депутати Верховної Ради України стажуватимуться в деяких парламентах Європи. З одного боку, вони навчатимуться і запозичуватимуть досвід парламентської діяльності в цих країнах, а з другого — розширюватимуть співробітництво наших депутатів з парламентаріями інших країн Європи, таких як Великобританія, Німеччина, Франція, Бельгія. Це сприятиме також гармонізації нашого законодавства з європейським. Тобто співпраця з МПА країн СНД — це одна із форм наших контактів з міжпарламентськими структурами світу з метою вдосконалення нашої діяльності на шляху законодавчого процесу.

Я не можу не зачепити ще один аспект цієї проблеми. Ставши членом Ради Європи, Україна має погодити своє законодавство з європейським. Це так.

Росія, яка прагне вступити до Ради Європи і, мабуть, найближчим часом стане її членом, теж буде змушена гармоніювати своє законодавство з європейським. Так само, як, скажімо, член Ради Європи Молдова, парламент якої, до речі, є учасником угоди про МПА.

Дехто каже: то давайте окремо, кожен сам по собі працювати з Європейським товариством, узгоджувати наше законодавство з європейським. Але якщо сьогодні наше законодавство, російське, молдавське, білоруське, українське тощо має дуже багато спільного, перш за все в економічних питаннях, тому що формувалось на одній базі, то чому ми не можемо використати для подібного узгодження можливості самої Міжпарламентської асамблеї? Очевидний нонсенс.

Опоненти вступу ВР України до числа постійних членів Міжпарламентської асамблеї країн СНД чомусь весь час наголошують на загрозі створення наддержавної структури, яка, за словами деяких народних депутатів, повторить ніби-то Верховну Раду колишнього Радянського Союзу. Кажуть, що колись Верховна Рада Радянського Союзу приймала закони з того чи іншого приводу, скажімо, про працю, про шлюб і сім'ю, які потім сліпо копіювали в кожній союзній республіці. І от сьогодні вводиться таке порівняння, що нібито модельне законодавство, нині розроблюване Міжпарламентською асамблеєю, повторить минулий «досвід», стане обов'язковим для кожного члена Міжпарламентської асамблеї. Одразу хочу заперечити, що в цьому порівнянні немає жодного сенсу, бо, по-перше, основи законодавства, розроблювані Верховною Радою Радянського Союзу, були обов'язкові для розгляду в парламентах союзних республік, прямо діяли на всій території Радянського Союзу. Ця обов'язковість і призводила до того, що ті чи інші законопроекти парламенти союзних республік фактично приймали без змін.

А модельні законопроекти, які розробляє Міжпарламентська асамблея СНД, мають суто рекомендаційний характер. І Верховна Рада України сама вирішує, розглядати чи не розглядати ці рекомендації, використовувати їх у своїй праці чи ні. По суті так само ми сьогодні розглядаємо як модель того чи іншого законопроекту України існуючі закони європейських чи американських країн.

Не забуваймо й те, що, виробляючи ці законопроекти разом з Міжпарламентською асамблеєю, Верховна Рада України може, якщо в нас буде якесь застереження, на чотирьох етапах накласти взагалі вето не тільки на розгляд, а й на саму появу такої моделі. Перше вето може бути накладено нашими представниками в комісії Міжпарламентської асамблеї, де виробляють цей законопроект. Друге — на Раді МПА, де знову-таки його обговорюють. Третє — на самій Міжпарламентській асамблеї, де вже приймають рішення про направлення цих рекомендацій її учасникам. І четверте — просто не розглядаючи цей рекомендаційний законопроект уже безпосередньо у Верховній Раді України.

З аргументів на користь нашого постійного, а не в ролі спостерігача, представництва у Міжпарламентській асамблеї, я виокремив би тільки один: те, що Україна сьогодні дуже зацікавлена, щоб Міжпарламентська асамблея СНД прийняла як рекомендації такі проекти нормативних актів, які так чи інакше випливають безпосередньо з інтересів України. Скажімо, все те, що зв'язане з Чорно-

бильською аварією. Цього року, як ви знаєте, буде сумний ювілей — 10 років від часу цієї трагедії, але проблеми щодо закриття Чорнобильської станції, ліквідації наслідків аварії, пільг і державної допомоги постраждалим від цієї аварії все ще не розв'язано. І було б неправильно, якби всі ці проблеми вирішувала Україна, Білорусь, Росія окремо, не погоджуючи спільних дій.

Друге — це питання екології. Ми знаємо, що багато річок, які починаються в Росії, Білорусі, течуть через Україну, впадають у наш Дніпро. І ми зацікавлені, щоб були якісь нормативні, загальні положення, які захищали б наші інтереси й були відбиті не тільки в українському законодавстві, а й у законах, скажімо, Росії, Білорусі.

Те саме можна сказати про проблему біженців, депортованих народів. Бо сьогодні це має загальний, глобальний характер. Питання про переселення депортованих народів, які свого часу були переселені з України до Казахстану, Киргизстану, Узбекистану, Росії чи до якихось інших регіонів, про їх повернення на рідну землю, забезпечення матеріальною допомогою, надання громадянства не може бути розв'язане ізольовано, його знову-таки треба погоджувати якимись спільними угодами й підходами.

Тобто є ціла низка проблем, з якими Україна має входити до всієї Співдружності Незалежних Держав, щоб впливати на законодавство цих країн, виходячи з наших інтересів.

—Справді, ми не єдині на нашій землі, і хочеш чи ні, а треба шукати точки співпраці.

—Так. І для цього ми, ставши постійним членом МПА, матимемо усі права. Тобто в Україні з'явиться додаткове право на ініціювання тих нормативних законопроектів, в яких ми зацікавлені. Як і накладання вето на ті модельні документи, розгляд яких в парламентах інших країн зможе, на нашу думку, якимось чином суперечити інтересам України. І навпаки, ми не зможемо впливати на вироблення документів у Міжпарламентській асамблеї чи в інших парламентах, які так чи інакше стосуватимуться інтересів України, якщо не будемо її постійним членом. Хіба ж нам байдуже, які модельні законопроекти будуть розглядатися в тих країнах, де живуть тисячі, а то й мільйони українців?

Ось із таких двох напрямів і маємо виходити, коли думаємо, що нам дасть вступ до Міжпарламентської асамблеї.

Мені нещодавно довелося брати участь у передачі «П'ятий кут». На жаль, її дуже «покромсали» і не все, що обговорювали, дійшло до глядача. Там мені було висловлено такий аргумент: от ми, мовляв, всі колись жили в комунальній квартирі. Потім нарешті кожний одержав окрему, і тепер ви знову хочете нас звести до цієї комунальної квартири.

Я відповів так: окремі квартири розбудовано знову-таки з цієї ж «комуналки», у них залишилися спільні стіни, стеля, підлога, енергопостачання. А крім того, спільні шкідники — гризуни чи, може, комахи. І якщо над цими проблемами працюватимемо кожен по-своєму, без погодження дій, з бідами буде важко справитися.

Так само і з глобальними проблемами. Наприклад, боротьбою з кримінальними проявами, злочинністю тощо. Хіба можна наше законодавство не погоджувати у цих справах з сусідами? Хоча б тому, що кордони в нас прозорі, і якщо в Україні діють якісь кримінальні застереження проти тієї чи іншої діяльності, а в Росії — ні, нам буде важко, бо злочинці просто перебігатимуть туди, де їм краще почувається.

Ось дивіться, яка ситуація складається не тільки в країнах СНД, а і Європейського товариства. Нині, як відомо, в Україну з Європи потоком ідуть крадені автомобілі. Росія прийняла закони, які не дозволяють автомобільним злодіям діяти вільно. А в нас надійних перепон цьому явищу немає. Отож, виходячи з таких конкретних проблем, нам треба гармонізувати наше законодавство із законодавством Європи а також країн СНД.

—Але ж ці конкретні проблеми може розв'язувати Інтерпол?

—Я не кажу про якусь організацію, я кажу про законодавство, яке діяло б так, що злочинець і в Польщі, і в Бельгії, і в Україні був би злочинцем. А то в нас так діється, що йому в Бельгії чи Німеччині значно легше щось украсти і продати в Україні. І тут ні Інтерпол, ні хтось інший не допоможе, якщо не буде діяти погоджене законодавство.

—А чи є, Олегу Олексійовичу, якісь економічні важелі в рамках Міжпарламентської асамблеї СНД, які давали б можливість хоча б розширити ринковий простір між країнами СНД?

—Серед постійних комісій, які працюють у Міжпарламентській асамблеї, однією з найактивніших є саме комісія з економічних питань. І якщо згадати, що наші урядові структури, структури виконавчої влади сьогодні офіційно співпрацюють у більш як 50 СНДівських структур, тут є великі можливості. На цьому тлі сам Бог велів, щоб ми й наше економічне законодавство якнайтісніше погоджувалось з законодавством наших партнерів.

Ми прийняли, наприклад, закон про промислово-фінансові групи. Аналогічний документ прийнято в Росії та інших країнах. Сподіваємося, що завдяки цьому закону до нас підуть іноземні інвестори, що дасть можливість відроджувати той економічний простір, який сьогодні зламано.

Треба нам, працюючи над законами, дивитися, яку модель можна найефективніше використати, щоб і наш закон, і наша економіка були більш гнучкі й мобільні стосовно зв'язків з іншими країнами.

—Противники приєднання до МПА висувають такі два застереження: щоб не стати учасниками бойових дій у «гарячих точках» і не допустити створення якихось нових наддержавних структур.

—Я вже казав про те, що Міжпарламентська асамблея не є наддержавною структурою. Якщо вона буде якоюсь іншою, якщо хтось спробує її використати для втручання в справи інших країн, я буду перший, хто вимагатиме вийти з цієї Міжпарламентської асамблеї. Сам відстоюватиму те, щоб ми там не співпрацювали.

Часто наші опоненти порівнюють МПА з Європарламентом. А якщо загальноєвропейські закони мають перевагу перед національними, то нібито це загрожуватиме й нам. Але ж до створення Європарламенту Європа йшла майже 50 років. За цей час умови його діяльності ретельно були відпрацьовані як на національному, так і на міждержавному рівнях.

До того ж до Європарламенту депутати обираються прямими виборами в тій чи іншій країні.

Сама Міжпарламентська асамблея як погоджувальна рекомендаційна організація. парламентського співробітництва не може мати й ніколи не матиме таких функцій, бо туди виборці не делегують депутатів. Там працюють представники парламентів, і приймати якісь рішення, обов'язкових для тієї чи для іншої країни, вони просто не мають права.

—А Рада МПА?

—Рада МПА — це Рада керівників парламентських делегацій. Вона знову ж таки тільки розглядає і приймає рішення: виносити на розгляд асамблеї те чи інше питання чи ні, видавати якісь рекомендації чи ні. Ніяких зобов'язань до членів Міжпарламентської асамблеї, до парламентів, що входять до неї, її рішення не несуть.

Знову ж таки, Міжпарламентська асамблея не має повноважень, права приймати якісь рішення щодо формування військових контингентів. Як і зобов'язувати когось брати участь у військових діях.

«Гарячі точки» — це безглузда засторога, яка зовсім не стосується не тільки сьогоднішнього, а й майбутнього розвитку міжпарламентських відносин країн СНД.

—І ще один контраргумент, що його висували депутати під час обговорення цього питання на сесії. Говорили, що треба почекати зі вступом до МПА доти, доки в Росії, Білорусі не буде обрано новий парламент. Ми подивимося, які вони будуть, ці парламенти, а тоді приймемо своє рішення. Парламенти ці обрано. Як ви оцінюєте політичну ситуацію в цих країнах з формуванням нових парламентів і як це може вплинути на прийняття рішення про вступ України до МПА?

—Парламенти, створені сьогодні в Росії і Білорусі, відображають волю виборців, які брали участь у виборах, — не більше і не менше.

Як ці парламенти будуватимуть роботу зі створення й розвитку свого національного законодавства — це суто їхня справа. Ніхто не має права втручатися як у нашу, так і в їхню законотворчу діяльність. Пов'язувати це якимось чином ту чи іншу політичну забарвленість парламенту тієї чи іншої країни із необхідністю міжпарламентських взаємовідносин, просто безглуздо. Ми — сусіди і нам так чи інакше треба далі розвиватися поруч.

На закінчення я хотів би сказати: звичайно, кожний інструмент можна використати з різною метою. Цим інструментом можна створювати або, навпаки, щось руйнувати.

Тож будь-які міжнародні структури можуть, звичайно, бути використані по-різному. Але чому треба налаштовуватися тільки на зле? І як буде використовуватися такий інструмент міжнародних відносин, як МПА, значною мірою залежатиме від участі і позиції в ній України.

Інтерв'ю вів
Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

Ігор ОСТАШ, народний депутат України

МПА. Передумови мають бути

Відкритий лист заступникові Голови Верховної Ради України Олегу Дьоміну, ініціатору приєднання України до МПА СНД

Високошановний пане Дьомін!

У своєму виступі щодо приєднання України до МПА СНД Ви, зокрема, сказали: «Верховній Раді слід визначитися щодо участі в МПА ще й тому, що навколо цієї проблеми з'явилося чимало чуток, пліток, політичних заяв, а то й просто інсинуацій, скажімо, таких, що нібито з приєднанням Верховної Ради до Угоди про МПА наші солдати стануть воювати в гарячих точках СНД» (кінець цитати за стенограмою, яку розповсюджено серед депутатів). Через те, що моя стаття про МПА СНД у «Всеукраинских ведомостях» називалася «Українським солдатам доведеться воювати у гарячих точках після вступу України до МПА СНД», то вважаю, що маю моральне право спростувати Вашу думку і вступити у полеміку з Вами у цьому важливому для зовнішньої політики України питанні.

Отже, спочатку про «гарячі точки».

Мабуть, дуже дивно, що Вам не відомий документ «До миру і стабільності на Кавказі», який підписали голова МПА СНД В. Шумейко та члени Ради Міжпарламентської асамблеї — голови парламентів Азербайджану, Вірменії, Грузії Р. Гулієв, Б. Араркцян, В. Гогуадзе 6 вересня 1995 року у Санкт-Петербурзі за участю представників парламентів Білорусі, Молдови, Таджикистану. У ньому, зокрема, сказано: «Належно оцінюючи миротворчі зусилля Росії, яка забезпечує операцію на підтримання миру в Абхазії, а також вітаючи підписані в травні 1995 р. в Мінську документи Співдружності у зв'язку з цим конфліктом, звертаємося з закликом до інших держав — членів СНД — прискорити виконання взятих на себе зобов'язань щодо участі в цій операції Колективних Сил Співдружності». Мабуть, у таких колективних силах воюють не живі солдати, а якісь умовні примари. Ми фактично стаємо свідками творення політичного механізму, який працюватиме на організацію таких «колективних сил», закликаючи під свої знамена синів України.

Тепер ще про одну гарячу точку — Чечню. Для контрастності згадаю ситуацію, коли Рада Європи відразу призупинила членство Туреччини, як тільки та ввела свої війська на іранську територію для боротьби з курдами. Ось де зразок демократії у зовнішній політиці, у парламентському об'єднанні. А що ж МПА СНД? Питання риторичне.

ОДРАЗУ скажу, що наша депутатська група «Реформи» виступає за якомога ширшу співпрацю з Росією та країнами СНД, про що свідчить її тісна співпраця з Державною Думою Росії та плідна робота членів нашої депутатської групи у самій МПА. Але ми завжди будемо виступати за рівноправні партнерські відносини.

Ініційоване Вами питання постало у квітні, напередодні зміни статусу МПА, напередодні прийняття Конвенції, і я добре розумію, чому саме. Але чи можна було Вам як політику з почуттям відповідальності ініціювати його тоді, коли фактично й парламентів у країнах СНД як таких майже не було — одних розігнано, других лише обирали. І особливо напередодні виборів у Росії. І навіть незважаючи на те, що більшість наших експертів висловилася про передчасність такого вступу. Я свідомо звертаюся тільки до Вас, а не до двох інших ініціаторів цього питання, «любов» яких до України усім добре відома.

Левову частку вашого виступу було присвячено зачитуванню самої Алма-атинської Угоди 1992 року. Чи можна у такій відповідальній галузі, як зовнішня політика, керуватися станом, що склався на 1992 рік, й не бачити того, що відбулося за три наступні роки? Так можна приєднатися і до угоди... 1922 року.

Для того щоб визначити тенденції розвитку МПА, подивімося на останні документи асамблеї. Серед них особливо вирізняється документ, народжений у надрах МПА зовсім недавно — Концепція Суду співдружності, до компетенції якого належатиме, наприклад, «розгляд запитів про відповідність національного законодавства держав — учасниць СНД зобов'язанням, які дала дана держава у рамках укладених міжнародних договорів у межах СНД, а також зобов'язань, які випливають із актів органів та інститутів Співдружності... тлумачення міжнародних договорів, прийнятих у рамках СНД» тощо. А хто ж буде членом найвищого колегіального органу Суду Співдружності — Пленуму Суду Співдружності? Голови конституційних судів держав — учасниць СНД та голови верховних та арбітражних судів. Чи не нагадує це такий собі Конституційний суд СНД?

А як розуміти ініціювання МПА СНД створення Конгресу органів місцевої влади СНД? Цілком очевидно, що посилено йде процес творення наддержавних структур, і про цей процес промовисто сказав заступник голови Ради Федерації, тобто заступник Володимира Шумейка Валер'ян Вікторов: «Ми будемо відтворювати не імперію, а єдину... співдружність незалежних держав, саме незалежних у певних рамках, тому що там, де починається Співдружність, там, можливо, закінчується незалежність» («Независимая газета», 05.12.1995 р.).

І вже зовсім незрозуміле для мене рішення Ради МПА СНД про створення інвестиційно-будівельної компанії, де 49 відсотків акцій належатиме австрійському концерну. Що це? Зразок новітньої парламентської співпраці чи спосіб зацікавлення спільним бізнесом колег-парламентаріїв? Може, саме це рішення особливо приваблює посланців України? Дуже не хотілося б, щоб це було саме так. Хоча ми знаємо і про існування так званого Гуманітарного фонду при МПА СНД (згідно з постановами Ради МПА СНД від 8.06.1994 р. та від 28.10.1994 р.), який, до речі, займається ще й спорудженням Міжпарламентського центру вартістю 250 — 300 млн. доларів, левову частку яких за умови вступу до МПА СНД доведеться «інвестувати» нам, тобто українським платникам податків.

Навколо розгляду цього питання Ви посилено експлуатуєте три міфи. Міф перший: слабкі економічні відносини України з країнами СНД. Однак офіційна статистика свідчить, що наші відносини стрімко розвиваються, і на сьогодні на Росію та країни СНД припадає понад 55% експорту та 75% імпорту України. В наших міністерствах підрозділи у зв'язках з СНД просто не встигають за бурхливим розвитком цих відносин. Міф другий: Україна повісила замок на кордоні з Росією. Але лише досвід втілення в життя угоди між Україною та Росією про вільну торгівлю свідчить якраз про протилежне. І, нарешті, третій міф: в Україні стане відразу багато краще після вступу до СНД, і багатства поллються нестримним потоком — добре ілюструє ситуація в сусідній Білорусі.

Ще одна цитата з вашого виступу: «Участь у МПА... сприятиме розвитку на терені всього пострадянського простору ідеї парламентаризму». А що ж сталося з парламентаризмом на цьому просторі і яку позицію в цих процесах займала МПА СНД? У Росії було розстріляно парламент, і на сьогодні Федеральні збори не в змозі бути противагою Президентові Росії. У Казахстані ми стали свідками необмеженої «монархії» президента до 2000 року. У Білорусі МПА мовчки спостерігала не тільки за цькуванням парламенту, а й за порушенням прав людини. Чи, може, було відреаговано на одноосібно задекларований указом єльцинський «стратегічний курс щодо держав СНД», який мали б спільно виробляти парламентарії СНД і за яким цей регіон декларується перш за все зоною інтересів Росії, де передбачено зміцнення Росії як провідної сили на пострадянському просторі, створення системи колективної безпеки, спільну охорону кордонів вздовж периметра СНД, розширення Митного Союзу (до речі, Митний кодекс уже прийнято МПА СНД), створення єдиного Платіжного Союзу з використанням у перспективі російського рубля як резервної валюти тощо.

НЕВЖЕ МПА — це маріонеткова структура в руках Президента Єльцина? Де ж було відповідне реагування, позиція щодо захисту ідей парламентаризму?

Тепер про демократизм МПА СНД. За регламентом щорічно обирають нового голову МПА СНД. Але що ж насправді? Майже два роки головував тут одноосібно В.Шумейко, до речі, за угодою 1992 року (ст.9) МПА СНД має засідати в Мінську або за потреби — у столицях держав СНД. То невже Петербург уже став столицею? Думаю, що ці суперечності також треба враховувати...

Але найголовніше питання до Вас як доповідача:

«Чи можна з юридичної точки зору заплющувати очі на те, що існує міжнародно-правовий документ — підписана Конвенція про МПА СНД, яка, до речі, як проект «народилася» в Міністерстві закордонних справ Російської Федерації? Адже вона набирає чинності після третьої ратифікації, а на сьогодні її ратифікували парламенти Киргизстану та Вірменії. У Таджикистані питання про ратифікацію Конвенції внесено до порядку денного сесії, яка розпочалася 2 листопада 1995 року. І цілком можливо, що третя ратифікація вже й відбулася», доки ми тут дискутуємо. Крім того, після виборів у Азербайджані, Білорусі, Грузії, Казахстані та Росії це питання буде розглянуте вже найближчим часом. А що це означає? Це може призвести до того, що Україна приєднається до... майже неіснуючої угоди, що було б безпрецедентним в історії зовнішньої політики України!

Хочу особливо наголосити, що ст. 20 Конвенції свідчить про те, що в разі, «якщо положеннями цієї Конвенції передбачається щось інше, ніж положеннями інших актів, що регулюють діяльність і статус МПА СНД, то тоді застосовуються положення цієї Конвенції» (!), а не Угоди про МПА СНД.

За цим вже реально існуючим міжнародно-правовим документом (хоча комусь і хочеться заплющити на нього очі) різко змінюється статус МПА СНД, і вона стає міждержавним (тобто наддержавним) органом СНД, що суперечить офіційно затвердженій позиції Верховної Ради щодо СНД.

За ст. 12 Конвенції МПА СНД надано право укладати міжнародні договори, тобто вона стає суб'єктом міжнародного права. Тому недивно, що Президент Азербайджану Г.Алієв підписав згадану Конвенцію із застереженням саме до цієї статті. Мабуть, все-таки краще, щоб інтереси України за кордоном представляли українські політики та фахівці без посередників.

У ст.2 Конвенції зазначено, що державою — учасником СНД може бути держава, яка після підписання Конвенції Президентом ратифікує цей документ у парламенті. А це означає, що цілком змінюється і процедура входження України до складу МПА СНД.

Тому єдиним шляхом вступу до МПА СНД може бути підписання Президентом України Конвенції з наступною ратифікацією Верховною Радою. Це відповідає і положенням закону про міжнародні договори (а саме ст.10. Приєднання до міжнародних договорів або їх прийняття) та співзвучне з Конституційним договором і навіть Конституцією, за якими саме президент має право підписувати такі міжнародні договори. Цей шлях також консолідує і синхронізує обидві гілки влади та українське суспільство в цілому, незалежно від тиску будь-якої політичної сили.

Навіть Рада Міжпарламентської асамблеї теж розуміє усі двочитання щодо статусу МПА СНД. Про це свідчить і її рішення від 19 жовтня, спрямоване на збереження членства в МПА за парламентами—учасниками алма-атинської угоди, які представляють держави, що не є учасниками Конвенції про Міжпарламентську асамблею від 26 жовтня 1995 року. У цьому рішенні записано: «Вважати доцільним доповнити Конвенцію статтею такого змісту: «Національні Парламенти, які є учасниками Угоди про МПА СНД, укладеної 28 березня 1992 року в Алма-Аті, зберігають членство в Міжпарламентській асамблеї в обсязі повноважень, передбачених згаданою Угодою, незалежно від підписання і ратифікації цієї Конвенції». Тим самим рішенням Рада МПА СНД також звернулася з проханням до Ради глав держав Співдружності внести це доповнення до Конвенції. Його також буде внесено на розгляд самої Міжпарламентської асамблеї. І, звичайно, до прийняття цієї поправки ставити питання про приєднання до Угоди щонайменше некоректно. Хоча, на мій погляд, треба вносити доповнення не до однієї статті, а до щонайменше десятка статей Конвенції, зокрема ст. 3, 4, 12 та ін., але це вже тема іншої розмови.

Заслуговує на особливу увагу те, що одним з, умовно кажучи, регламентуючих документів МПА СНД, щоправда, опосередковано, є й постанова Державної Думи «Про подальший розвиток МПА СНД» від 5 квітня 1995 року, підписана її головою І.Рибкіним, в основі якої лежить ідея створення так званого євразійського парламенту, висловлена Н.Назарбаєвим та підтримана також і головою Федеральних зборів В.Шумейком. Відповідно до неї на засіданнях МПА передбачено відійти від прийняття рішення консенсусом до впровадження кваліфікованої більшості голосів, і навіть простої більшості голосів. А для того щоб рішення легше приймалися, пропоновано певні квоти представництва в МПА СНД. Передбачено загальну чисельність МПА СНД — 286 чоловік, з яких Російська Федерація матиме 148 голосів (тобто більш як 50%), Україна — 52 голоси, Узбекистан — 22 голоси, Казахстан — 17 голосів, Білорусь — 10, Азербайджан — 8, Грузія і Таджикистан — по 6, Вірменія, Молдова і Туркменистан — по 4.

У такому варіанті участь України так чи інакше зводитиметься до статусу спостерігача, який, до речі, ми на сьогодні й маємо.

Цей нинішній статус спостерігача в МПА СНД дає можливість успішно працювати нашій делегації у Санкт-Петербурзі, бо, ніде правди діти, нині найголовніша сфера діяльності МПА СНД — це розроблення модельного законодавства, здійснюване парламентаріями і... поза межами штаб-квартири в Петербурзі, а також за участю європейських консультантів... Про це свідчить хоча б участь українських парламентаріїв у роботі над «есендівськими» рекомендаціями щодо закону про фінансово-промислові групи, над Цивільним кодексом тощо. Ідеї наших депутатів знайшли відображення у висновках МПА. І нам же... було рекомендовано їх застосовувати. Без сумніву, для доступу до модельного законодавства МПА СНД нам цілком вистачить і статусу спостерігача, бо при цьому не треба забувати, що нам доведеться уніфікувати своє законодавство з європейським як законодавство члена Ради Європи.

ЗАМІСТЬ епілога хотів би ще раз нагадати усім нам, що незалежно від існування трьох гілок влади ми є єдиною Українською державою з єдиною державною політикою. І нашому в основному асоційованому членству у виконавчих структурах СНД цілком відповідає наш нинішній статус спостерігачів у МПА СНД.

Коли ми підемо шляхом підписання Конвенції Президентом, тоді й відпаде необхідність маніпулювати існуючими та неіснуючими «думками президента та членів уряду» стосовно цього питання. Хоча на місці заступника Голови Верховної Ради я не нехтував би думки професіоналів з трьох профільних міністерств, а також враховував би той аспект, що розгляд цього питання призводить до колосальної конфронтації у парламенті та суспільстві, а нам так потрібна тепер консолідація здорових політичних сил.

Тому, на мій погляд, передумовами приєднання до МПА СНД мають бути:

висновки Комісії у закордонних справах та зв'язках з СНД та Комісії з питань правової політики;

денонсація рішення Державної Думи Росії щодо Севастополя;

прийняття поправок до Конвенції про МПА СНД щодо її статусу або, що ще краще, прийняття нового статуту МПА СНД;

до їх прийняття потрібне юридичне закріплення статусу спостерігача або асоційованого члена, що також вимагає певних змін регламенту МПА, особливо його ст. 18, за якою в разі заперечень будь-якої з делегацій сторін угоди спостерігач може бути позбавлений права виступати на засіданні;

обрання нової делегації Верховної Ради до МПА СНД, яка має працювати на основі чітких директив щодо захисту національних інтересів України.

Конституційний процес в Україні: стан і перспективи

НАДЗВИЧАЙНО важливим щодо реалізації принципу поділу влад було закріплення в Конституції положень про Конституційний суд України, які стали основою для прийняття Закону України від 3 березня 1992 року «Про Конституційний суд України».

Конституційний процес в Україні розпочався від дня прийняття Декларації про державний суверенітет України 16 липня 1990 року. А до утворення Верховною Радою Комісії з підготовки нової Конституції України було ухвалено ряд законів на реалізацію Декларації, які, зрозуміло, були враховані під час розроблення проекту Основного Закону. Виходячи з основних засад Декларації, було підготовлено Концепцію нової Конституції України, схвалену Верховною Радою 19 червня 1991 року. З цього часу почався новий етап конституційного процесу в Україні. У Концепції, як відомо, було сформульовано основні принципи конституційного ладу, виходячи із принципу поділу державної влади, окреслені форма і структура державного правління, організація державної влади в центрі й на місцях, основи місцевого самоврядування. У Концепції були також записані положення про політичний, ідеологічний і економічний плюралізм і, що дуже важливо, про пріоритет прав і свобод людини, які визнаються найбільшою соціальною цінністю.

1 липня 1992 року, рівно через рік після схвалення Концепції, Верховна Рада прийняла постанову про винесення першого проекту Конституції України на всенародне обговорення, яке тривало понад 6 місяців. За цей час, як свідчать архіви Конституційної комісії, до неї надійшло майже 50 тисяч зауважень і пропозицій від державних і громадських органів, громадських організацій, трудових колективів, правників, окремих громадян. Уперше обговорення не мало офіційно-примусового характеру, не ставили мети досягти якогось кількісного результату. Взяли участь ті, хто виявив до цього вільне й зацікавлене бажання. Незважаючи на організовані шалені атаки на опублікований проект Конституції з боку крайніх правих і лівих сил, його в цілому схвально сприйняли і населення, і фахівці. Мало того, проект пройшов багаторазові міжнародно-правові експертизи, його позитивно оцінили світовий конгрес українських юристів, комісія Ради Європи «Демократія через право». Проект після певного доопрацювання за результатами його всенародного обговорення в редакції від 26 жовтня 1993 р. після обговорення на засіданні Верховної Ради за її постановою було опубліковано у пресі. На жаль, на цьому тоді конституційний процес практично зупинився. На цей час на тлі гострої економічної кризи назріло серйозне протистояння між законодавчою і виконавчою владами й особисто між Президентом України Л.Кравчуком і Головою Верховної Ради І.Плющем, співголовами Конституційної комісії, почалася фактично відкрита боротьба за владу. Таке саме протистояння загострилося і в самому парламенті між різними політичними силами, в основному між лівими і правими. Саме тоді Президентові було підкинуто сумнівну і, як показав час, згубну для України ідею із законом про владу, який начебто мав замінити Конституцію. Такий проект закону на фініші конституційного процесу було похапцем підготовлено і замість ухвалення нової Конституції почалося навколо нього безплідне перетягування каната між двома гілками влади. Чим закінчилася ця боротьба, всім відомо: закон про владу не прийняли, а Президент і парламент змушені були достроково скласти свої повноваження.

Проект Конституції не задовольняв ані ліві сили, ані праві. За цих умов прийняття її парламентом було малоймовірне. На це Президент і Голова Верховної Ради не пішли, не вимагав цього і сам парламент. Залишався один шлях: винести проект Конституції на затвердження Всеукраїнського референдуму. Але за браком політичної волі цього не сталося. Це було чи не найголовнішим прорахунком колишнього керівництва України, Президента України Л.Кравчука і Голови Верховної Ради І.Плюща, які упустили шанс пов'язати свої імена з першою Конституцією незалежної України. Проте більше втратили не вони, а народ України, саме України, яка залишилася без нової Конституції — основного стабілізуючого суспільного чинника.

Пишемо нову Конституцію України

Україна — фактично одна з держав на терені колишнього Союзу, яка досі не спромоглася прийняти нову Конституцію.

Це стримує проведення політичних і економічних реформ, не сприяє стабілізації в суспільстві, не додає авторитету Україні на міжнародній арені. Україна, ставши на шлях розбудови власної державності, прагнучи зближення зі світовим співтовариством, із країнами т.зв. «вільного світу», залишається поки що посткомуністичною державою з властивими їй рудиментами старого у всіх сферах державного і суспільного життя. У країні практично відсутнє конкурентне середовище, панує монополізм виробників і спекулянтів, триває цінове свавілля. Все це сформувало сприятливі умови для розквіту організованої злочинності і корупції. Відсутність політичної і економічної стабільності стримує потенційних інвесторів. Інфляція, безвідповідальна податкова і емісійна політика створюють перспективу фінансового банкрутства і цілковитого економічного краху, що небезпечно соціальним вибухом.

На цьому тлі продовжують розвиватися суперечності між законодавчою і виконавчою владами. Замість ухвалення нової Конституції триває перетягування канату навколо так званого закону про владу, що тепер іменується Конституційним договором.

Відсутність Основного Закону держави призвела також до серйозних внутрішніх суперечностей як у виконавчій, так і законодавчій владах. У виконавчій владі — це намагання адміністрації Президента перебрати на себе функції політичного керівництва державою та підпорядкувати собі Кабінет міністрів. У законодавчій владі — це намагання зберегти радянську систему представницьких органів влади, підпорядкувати Верховній Раді органи місцевого самоврядування.

У цьому хиткому політичному середовищі за відсутності чіткої правової основи вільно почуваються політичні радикали як лівого, так і правого спрямування, відверто руйнівні, антидержавні сили.

Користуючись нерішучістю і поблажливістю політичного керівництва державою, вільно почуваються в Криму та на Сході України сепаратисти, частішають втручання у справи України з боку шовіністичних сил Росії. Залишається не розв'язаною проблема Чорноморського Флоту, Севастополя, перебування на території України іноземних (російських) військових частин.

Після обрання нового Президента і нової Верховної Ради України конституційний процес почався з реанімації дискусій у Верховній Раді на предмет того, куди йде суспільство, яку державу будує тощо. Начебто не було всенародного обговорення проекту нової Конституції і його фактичного схвалення. Як уже підкреслювалося, цей проект не влаштовував не тільки лівих, але й значну частину правих. Лівих, тому що вони вважали, що проект ліквідовує радянську владу, її соціальні завоювання. Правих, тому що він начебто не зовсім демократичний, не позбавлений рудиментів старого тощо. Якщо лівих ще якось можна було зрозуміти, то правим сьогодні мало шансів розраховувати на те, що буде прийнято прогресивніший документ, ніж проект Конституції України від 26 жовтня 1993 року, який одержав високу міжнародну оцінку. До речі, його було взято за основу рядом країн СНД, які вже прийняли нові конституції.

Цей проект не влаштовує, звичайно, і нових лівих. Крім зазначених вище претензій до нього, як і раніше, висувається ще й те, що він не зовсім відповідає Декларації про державний суверенітет України та Концепції нової Конституції, затвердженої Верховною Радою. Справді, певні відмінності між проектом і вказаними документами є. Але не слід забувати, що ні Декларація, ні Концепція не є суто правовими нормативними актами, обов'язковими до буквального виконання. Якщо Декларація — це передусім політичний документ, головна мета якого — проголошення державного суверенітету і окреслення в загальних рисах майбутнього суспільства і держави, то Концепція відбиває основну ідеологію нової Конституції, її структуру, загальні засади конституційного ладу тощо, що не означає її буквального відтворення у самому тексті Конституції. Не слід забувати й те, що, мабуть, є головним, що між проголошенням Декларації, прийняттям Концепції і винесенням на всенародне обговорення проекту нової Конституції України відбулися такі події, як проголошення Акта незалежності України 24 серпня 1991 року та його підтвердження на всеукраїнському референдумі 1 грудня 1991 року. Це означає, що Декларація і Концепція були прийняті за умов існування колишнього Союзу РСР, що позначалося відповідним чином на їх змісті. Було б просто дивно не враховувати реалії, а проект нової Конституції відкинув би історичні обставини. Таким чином, відмінності між проектом Конституції та Декларацією і Концепцією є об'єктивно обумовленими і виправданими. Увага зосереджується на цьому через те, що проект Конституції України від 26 жовтня 1993 року за рішенням уже нової Конституційної комісії покладено в основу для підготовки остаточного варіанту проекту нової Конституції України, який має бути прийнятий, а претензії до нього з вказаних мотивів можуть бути реанімованими.

Отже, з обранням нового Президента і парламенту України конституційний процес вступив у свою другу стадію. Хотілося б, щоб вона була і останньою. Офіційною ж датою відновлення конституційного процесу в Україні слід вважати 10 листопада 1994 року, коли Верховна Рада ухвалила постанову про новий склад Конституційної комісії. Ця комісія на відміну від першої не є комісією Верховної Ради, а діє як загальнодержавна комісія. До її складу увійшли представники усіх суб'єктів законодавчої ініціативи, і, безперечно, усіх гілок влади.

Проте, на жаль, коли нова комісія ще не почала працювати, як новий Президент України, її співголова, подав до Верховної Ради свій варіант того самого Закону про владу, але вже під виглядом конституційного, перетягування каната навколо якого було започатковано першим Президентом. Більше того, працювати над цим законом адміністрація Президента почала ще з серпня 1994 року, в травні 1995 року він прийнятий за основу, тобто в першому читанні, а боротьба навколо нього між президентською адміністрацією і парламентом тривала до 7 червня 1995 року, поки він не був прийнятий під виглядом так званого Конституційного договору, тобто майже рік. У цей час конституційний процес ледь жеврів, роботу над завершенням проекту Конституції практично зупинили. Не до цього було. І це все відбувалося за наявності практично готового проекту нової Конституції, для доробки якого не потрібно було багато часу.

Декому здалося, що в ньому занадто мало влади у Президента, а тому й виник проект Закону про владу, за яким повноваження Президента стали явно переважати оптимальні й конструктивні межі. У проекті ж Конституції на підставі світового досвіду виписана президентсько-парламентська форма державного правління за принципом розподілу державної влади із сильними Президентом, законодавчою і судовою владами.

Незважаючи на усвідомлення того, що проект Закону про владу, який за задумом авторів мав замінити чинну Конституцію, не набере необхідної конституційної більшості голосів у Верховній Раді, він щоразу безрезультатно ставився на її розгляд. Аж нарешті була підкинута ідея конституційної угоди між Президентом і Верховною Радою, яку начебто можна прийняти і простою більшістю. Сама по собі ідея конституційної угоди приваблива, коли йдеться про необхідність досягнення соціальної злагоди, зменшення небажаних протистоянь між гілками влади тощо. Ситуація в Україні на той час також вимагала певного примирення і спокою. І така угода, безумовно, була б доречною, коли б Україна не мала діючої, хоча і суперечливої Конституції, не було підготовлено і схвалено всенародним обговоренням проекту нової Конституції. Чи потрібно було ради Закону про владу лякати народ і парламент референдумом про довіру чи недовіру, який, до речі, не мав би юридичних наслідків, а соціальні результати потенційно були небезпечні. Чи досягнута була мета, до якої прагнули, з прийняттям Конституційного договору? Тепер усім стало ясно, що ні. Навпаки, протистояння між законодавчою і виконавчою владами ще більше загострилося. Свідченням того стала ситуація навколо Генерального прокурора України, спроба обрати Конституційний суд України за цим договором, серія взаємних відкладальних вето на закони і укази тощо. Водночас конституційний процес було відкинуто майже на рік. І це неважко було передбачити. Наслідки зруйнування конституційного поля ще довго будуть даватися взнаки, бо це пов'язано з неповагою до Основного Закону держави з боку найвищих її посадових осіб. Особливо небезпечними були спроби сформувати перший Конституційний суд України неконституційним шляхом. За Конституційним договором передбачається, що половина його складу призначається Президентом одноосібно, а іншу половину обирає Верховна Рада. За чинною Конституцією, як відомо, весь склад цього суду обирає Верховна Рада. Отже, якщо Конституційний суд все ж таки був би сформований таким чином, то одна його половина, призначена Президентом, вимушена була б забезпечувати дотримання Конституційного договору, а інша — чинної Конституції України. До чого призвела б діяльність такого суду неважко собі уявити. Із основного стабілізуючого суспільного чинника він перетворився б у небезпечне джерело політичного протистояння між законодавчою і виконавчою владами. А чи варто взагалі було закладати в тимчасову угоду можливість утворювати такий важливий постійний інститут, як Конституційний суд?

Сьогодні в Україні у зв'язку з дією Конституційного договору, що суперечить чинній Конституції, а вона діє, оскільки Верховна Рада не вправі була простою більшістю скасовувати дію більшості її статей, у наявності всі ознаки конституційної кризи, небезпечної передбачуваними і непередбачуваними наслідками. Державою управляє нелегітимний уряд, сформований антиконституційним шляхом. За Конституційним договором Президента наділено необмеженими правами. Досить назвати його право на одноосібне формування уряду, чого немає навіть у класичних президентських державах, а також можливість у будь-який час на свій розсуд звільняти з посади голів Рад народних депутатів, обраних безпосередньо населенням, щоб стало ясно, що у державі встановився авторитарний режим, який сприяє розквіту беззаконня, злочинності, нехтуванню прав і свобод людини.

Отже, негайне завершення роботи над проектом нової Конституції і невідкладне її ухвалення є велінням часу, оскільки кожний день життя держави і суспільства у зруйнованому конституційному полі відкидає Україну назад на шляху перебудови демократичної правової держави, не сприяє формуванню у людей поваги до права, до закону, до Конституції.

У той час, коли точилися баталії навколо Закону про владу, і робота над офіційним проектом практично не велася, в конституційний процес включилися політичні партії різного спрямування. Власні проекти Конституції першими підготували і опублікували в пресі Християнсько-демократична партія України та Конгрес українських націоналістів. Згодом із своїми проектами виступили Українська республіканська партія та депутатська фракція «Комуністи України — за соціальну справедливість і народовладдя».

Слід сказати, що в жодній із країн СНД, які вже прийняли нові Конституції, в конституційний процес не включалося стільки політичних партій і творчих сил, як в Україні. Слід сподіватися, що їх конституційні здобутки будуть оптимально використані під час завершення роботи над офіційним проектом Конституції. Кожний із вказаних вище проектів заслуговує на увагу, засвідчує зрілість конституційної думки в Україні, яка досі належно не оцінена державою. Зокрема, цікавий професійно підготовлений проект Конституції ХДПУ. Він є концептуально оригінальним і щодо закладеної в ньому президентської форми правління державою, і структури парламенту, і системи державної виконавчої влади, її організації в Центрі і на місцях, особливостей побудови єдиної судової системи, організації муніципального самоврядування, нової виборчої системи. Особливий інтерес представляють положення, що стосуються місця і ролі в житті суспільства і держави Церкви та християнської моралі.

Проект Конгресу українських націоналістів побудований на українській ідеї самостійності і свободи, але він не є за своїм змістом націоналістичним. У цьому проекті, як і у проекті Конституції ХДПУ, виходячи із концептуального задуму, вдало виписані розділи, що стосуються повноважень законодавчої і вико-

(Закінчення на 9-й стор.).

(Початок на 8-й стор.).

навчої влад, чітко проведений принцип поділу державної влади на основі певних механізмів стримувань і противаг між ними. Чимало позитивного є і в проекті Конституції УРП. Ці проекти об'єднує передусім те, що всі вони зазнали відчутного впливу з боку офіційного проекту Конституції від 26 жовтня 1993 року. І нічого тут дивного немає, оскільки всі їхні спільні позиції об'єктивно обумовлені, відбивають набутий світовий досвід конституційного будівництва. В окремих положеннях зазначених проектів зроблено значний крок уперед у порівнянні з офіційним.

Головне ж, що об'єднує ці проекти Конституції, те, що вони відповідають основним засадам демократичної правової держави, в центрі уваги якої знаходиться людина, її життя, здоров'я, честь і гідність, права і свободи. Отож будь-який із них може бути взятий за основу і після певного доопрацювання прийнятий як основний. Можливим і, мабуть, найприйнятнішим варіантом, є використання всього цінного, що є в них для підготовки єдиного проекту, який би задовольнив наше суспільство.

Дещо осторонь за своїм ідейним, правовим та соціально-економічним змістом стоїть проект Конституції від депутатської фракції «Комуністи за соціальну справедливість і народовладдя». Але і він за своїм спрямуванням виконаний професійно і концептуально логічно і не йде в ніяке порівняння з Конституцією УРСР зразка 1978 року. Інша справа, як він сприйматиметься нині, бо не відповідає сучасним реаліям.

Таким чином, нині в Україні є все для невідкладного ухвалення нової Конституції і проведення справжніх політичних і економічних реформ, досягнення суспільної й економічної стабілізації.

З відкриттям четвертої сесії Верховної Ради України відновився офіційний конституційний процес. За спільним рішенням співголів Конституційної комісії та за її згодою утворена робоча група із провідних вчених-правознавців, яка нещодавно завершила роботу над проектом Конституції, який Конституційною комісією був взятий за робочу основу для подальшого доопрацювання. Для цього була утворена нова робоча група, але вже тільки з членів Конституційної комісії, які представляють усі гілки державної влади. Ця робоча група має завершити роботу над проектом із врахуванням зауважень і пропозицій, висловлених на засіданні комісії, і подати її для постатейного обговорення і ухвалення. Не вдаючись до детального аналізу вказаного робочого проекту, слід відзначити, що він одержав, як на засіданні комісії, так і в пресі, досить різкі, і, на наш погляд, слушні, оцінки щодо ряду його концептуальних положень. Це, зокрема, стосується статей про організацію державної влади в центрі і на місцях, перекосів її повноважень у бік виконавчої влади, неадекватності важелів стримувань і противаг в механізмі реалізації державної влади, невизначеності статусу Президента і Уряду, обмеженості місцевого самоврядування, конституційній невизначеності судової влади тощо. Думки багатьох зійшлися на тому, що робочий проект не спрямований належним чином на побудову демократичної правової держави, за своїм змістом є антипартійним і антипарламентським. Отже, новій робочій групі є ще над чим попрацювати. Зі свого боку хотілося б наголосити на тому, що попередня група, на жаль, недостатньо врахувала інші проекти Конституції політичних партій, окремі з яких, як зазначалося, підготовлені на високому професійному рівні.

Щодо процедури завершення роботи над проектом, вона нам вбачається такою. Робоча група разом з науковими експертами, визначеними Конституційною комісією, опрацьовують остаточний його варіант і подають його на розгляд Конституційної комісії. З найбільш гострих принципових і дискусійних питань бажано, щоб в межах загальної концепції були сформульовані альтернативні положення. Конституційна комісія має постатейно обговорити і схвалити проект своїм рішенням. З альтернативних положень залишаються ті, які набрали відносно більшу кількість голосів.

Слід сказати, що є чимало пропозицій, особливо з боку лівих політичних партій, які пропонують перед завершенням і прийняттям нової Конституції провести Всеукраїнський референдум з ключових питань державного правління, соціально-економічного ладу, власності, символіки, мови тощо. Незважаючи на певну привабливість подібних пропозицій, варто все ж таки застерегти від непередбачуваних наслідків проведення такого референдуму.

Почати, мабуть, слід з того, чи коректно взагалі виносити на всенародне голосування складні вузькопрофесійні теоретичні питання, приміром, про форму державного правління — президентську, президентсько-парламентську чи навпаки, парламентсько-президентську, або радянську. Тут доречно нагадати, що народ України, двічі обираючи Президента, в цілому підтримав таку форму правління державою, яка є. Що ж стосується інших питань, зокрема мови і символіки, то референдум з них може розколоти суспільство, привести до небезпечної його дестабілізації. До того ж, має значення, як буде поставлене питання на референдумі. Наприклад, «Ви за приватну власність, яка перетворить вас у раба капіталіста», або «Ви за приватну власність, яка є основою справжньої свободи і матеріального достатку?». Таким чином можна сформулювати будь-яке питання і одержати очікувані відповідь і результат. Референдум — це справді важлива форма волевиявлення народу, але користуватися ним слід надто обережно, бо в руках політиканів він може стати вбивчим знаряддям і самого народу.

Інша справа, коли на Всеукраїнський референдум буде винесений повний текст проекту Конституції України, а саме так і має бути, оскільки саме народ є єдиним джерелом державної влади, у такому разі кожному, хто візьме участь у референдумі, надається можливість проголосувати проти проекту, якщо його не влаштовує будь-яке, на його погляд, принципове положення, в тому числі і щодо власності, символіки, мови, але він бачитиме його в контексті всієї Конституції, а не в окремому та ще й в препарованому вигляді.

Чому нова Конституція України має бути ухвалена всенародним голосуванням, а не іншим чином, зокрема, самою Верховною Радою, всеукраїнськими установчими зборами чи Конституційною конференцією або ж «Великою Радою України»? Всі ці моделі заслуговують на увагу і, зрештою, можуть бути застосовані. Однак вони не забезпечать найвищої легітимності Конституції, яку їй може надати лише безпосередньо народ. За природним правом народу, як первісного суб'єкта влади, він не лише обирає в законодавчу владу, яка приймає від його імені закони, а й ставить взагалі державну владу в певні межі з тим, щоб ця влада не була самодостатньою і не ставала над самим народом. Такими межами і є Конституція, Основний Закон держави. Через те його і має приймати сам народ. І що немаловажно: прийнята таким чином Конституція стає стабільним актом, який не може бути змінений, як кому це заманеться, а значить, і основним стабілізуючим суспільним чинником.

У зв'язку з цим слід також відповісти на питання: чи не є перешкодою для винесення проекту нової Конституції України на Всеукраїнський референдум стаття 97 (п.1) чинної Конституції, відповідно до якої прийняття Конституції є виключним повноваженням Верховної Ради. Відразу скажемо, що не є перешкодою, оскільки, по-перше, йдеться про виключне право Верховної Ради щодо інших гілок державної влади, а не народу. По-друге, стаття 5 Конституції, яка є більш загальною, передбачає, що «найважливіші питання державного життя виносяться на всенародне обговорення, а також ставляться на всенародне голосування (референдум)». Отже, Верховна Рада має повне право використати Всеукраїнський референдум для прийняття нової Конституції України, оскільки йдеться про звернення до народу, первісного суб'єкта і основного джерела влади.

Винесення проекту Конституції України не усуває саму Верховну Раду як законодавчий орган від конституційного процесу. Після постатейного обговорення і схвалення проекту Конституційною комісією він має бути переданий на обговорення і попереднє ухвалення Верховною Радою.

Оскільки остаточне рішення щодо проекту Конституції прийматиметься всенародним голосуванням, то попереднє його ухвалення Верховною Радою має здійснюватися простою більшістю голосів. Такою ж більшістю голосів має прийматися і постанова Верховної Ради про винесення проекту нової Конституції України на Всеукраїнський референдум.

Якщо ж Верховна Рада з різних причин виявиться нездатною прийняти таке рішення, це мають зробити Президент України і Голова Верховної Ради спільно, як співголови Конституційної комісії, або ж хтось із них, якщо такої згоди не буде досягнуто. Остаточне ж слово скаже народ України, і цим самим поставить крапку на конституційному процесі.

Валерій БАБИЧ,
народний депутат України,
Василь КОСТИЦЬКИЙ,
народний депутат України,
Віктор ШИШКІН,
народний депутат України,
Віталій ЖУРАВСЬКИЙ —
голова
Християнсько-демократичної партії України.

Ціна на газ: чи справді держбюджет дотує населення?

З А ГАЗ треба платити. І, звичайно ж, за світовими цінами. У тому числі й населенню. Ці загалом справедливі твердження стали лейтмотивом виступів і дій найвищих посадових осіб, так чи інакше причетних до регулювання платежів за споживаний газ. Однак ці слушні твердження не враховують головне: доходи населення і бюджетних організацій, що його обслуговують, у нашій країні ой які далекі від світового рівня.

Звідси — проблема неплатежів населення й бюджетних організацій. Як можна платити світову ціну за газ при доходах населення й бюджетних організацій аж ніяк не світового рівня? Населення дотують з бюджету, — заперечать нам. Чи так це? Уважне читання проекту державного бюджету 1996 року, публікацій у пресі, даних про бюджет 1995 року переконує нас у протилежному: населення й місцеві бюджети дотують державний бюджет.

Як випливає з проекту Державного бюджету на 1996 рік, прибутки від реалізації газу стали чи не найважливішою складовою прибуткової частини держбюджету. Так, дані, наведені на стор. 9 «Розрахунків до проекту Державного бюджету України на 1996 рік», т.1, свідчать, що на газі держава планує заробити 249,2 трлн. крб. Для зіставлення: вся сума державної дотації на газ, тверде паливо для населення, житлово-комунальні послуги, автомобільний транспорт тощо планується в консолідованому бюджеті в сумі 153,4 трлн. крб. Тобто всі згадані дотації становитимуть лише 61,5% прибутків держави від реалізації й транзиту газу. Тут слід зважити на те, що з названої суми дотацій 151 трлн. крб., або 98,7%, припадає на місцеві бюджети. Бюджет хоч і консолідований, та прибутки різні. А проект на 1996 рік передбачає подвійне пограбування місцевих бюджетів. По-перше, різко, навіть порівняно з 1995 роком, збільшується частка прибутків, концентрованих у державному бюджеті. У 1995 році частка держбюджету в консолідованому бюджеті становила 68,5%, у 1996 році планується 78%. По-друге, на місцеві бюджети перекладають вищезгадану дотацію, що становить 19,1% усіх прибутків місцевих бюджетів. Виходить, що п'яту частину своїх прибутків місцеві бюджети витрачають на те, на чому державний бюджет заробляє 249,2 трлн. крб., що складає 10% його прибутків.

Аналогічна ситуація була 1995 року. Згідно з Законом України «Про Державний бюджет України на 1995 рік», держбюджет мав одержати від газу й нафти, що видобуваються в Україні, 197 трлн. крб., або 15% держбюджету. Реально одержано на 75 трлн. крб. менше, або 122 трлн. крб., що все одно істотно перевищує виплачені дотації.

З чого ж складаються прибутки держбюджету від газу? З надходжень за транзит газу, рентної плати за газ, що його видобувають в Україні, та з різниці в цінах між виробництвом газу та його реалізацією споживачам.

1995 року, за даними Держкомнафтогазу України, наведеними у «Голосі України» від 08.09.1995 року, до ціни кожних 1000 кубометрів газу, видобутого в Україні, входило спершу 23, а потім 41,7 долара рентних платежів, а власне витрати видобувних підприємств становили 35,2 % від ціни, а значить — близько 28 доларів.

А населення з 1 вересня 1995 року платило:

1. За ціни 10000 крб. за куб. м (або 5,60 цента) для плити — 56 доларів за 1000 куб. м газу.
2. За ціни газу для опалення населенню 7000 крб. за куб. м (або 3,93 цента) — 39,3 долара за 1000 куб. м газу.
3. За ціни (якщо є лічильник) 6000 крб. за куб. м (або 3,77 цента) — 37,7 долара за 1000 куб. м газу.
4. Комунальні підприємства, що постачають тепло населенню, й бюджетні організації оплачували газ за світовою ціною — 80 доларів за 1000 куб. м.

Не ускладнюватимемо тут розрахунки явним завищенням норм споживання газу населенням. Це питання дискусійне, воно вимагає більшого, аніж наявний у авторів, фактичного матеріалу. Навіть без урахування цього завищення комунальні підприємства, що виробляють тепло для населення, й бюджетні установи мали платити повну світову ціну (фактично цей тягар ліг на місцеві бюджети), а населення з 1 вересня 1995 року почало платити значно більше за ціну українського газу.

Але ж українського газу цілком вистачає для задоволення потреб населення. Україна видобуває близько 18 млрд. куб. м газу, а населення споживає 19 млрд. куб. м (В. Григор'єв, «Урядовий кур'єр», 23 вересня 1995 року, стор. 5).

Проект держбюджету на 1996 рік виходить уже з інших цифр, та прибутки все одно чималі:

1. Рентна плата за газ власного видобування: 17,8 млрд. куб. м х 13,8 долара США = 243,9 млн. доларів.
2. Різниця в цінах за рахунок споживання туркменського газу: 20 млрд. куб. м х 6 доларів = 120 млн. доларів.
3. Різниця в цінах на газ, що його відпускають споживачам, і газ власного видобування: 17,8 млрд. куб. м х 20 доларів = 356 млн. доларів.
4. Надходження до бюджету від транзиту газу, після відрахування транспортних затрат АТ «Укргазпром» і корпорації «Укргаз»: 2168 млн. доларів — 1509 млн. доларів — 260 млн. доларів = 399 млн. доларів.

Загалом прибутків, за прийнятого у проекті курсу долара, — 249,2 трлн. крб. З наведених даних бачимо, що ціна українського газу становить не більш як 46,2 долара за 1000 куб. м, а отже, населення в середньому вже наблизилось в оплаті до цієї ціни. А комунальні підприємства й бюджетні установи, а це також фактично населення, платять за світовою ціною.

У наведених цифрах вельми цікаві дані про затрати АТ «Укргазпром» і корпорації «Укргаз». Виявляється, самі лише транспортні витрати цих організацій становлять 1769 млн. доларів. За курсу долара, прийнятого у проекті, витрати становлять 398 трлн. крб. Ця сума більша, ніж усі затрати консолідованого бюджету на народне господарство (333 трлн. крб.) і зіставна скоріш навіть не з бюджетом, а з ВВП і НД, відповідно — 5,6 і 7 відсотків.

Автори статті не претендують на істину в останній інстанції. Можливо, в чомусь ми помиляємось. Та безперечно одне.

ВЖЕ СЬОГОДНІ за раціонального використання прибутків від газу можна знайти кошти для списання боргів місцевих Рад за газ, зупинення подальшого зростання цін на газ для населення, а можливо, й погашення частини зовнішніх боргів. Вважаємо за доцільне створити при Верховній Раді України спеціальну комісію для всебічного вивчення проблеми. Гадаємо, аналогічне становище і з цінами на електроенергію, нафту й нафтопродукти.

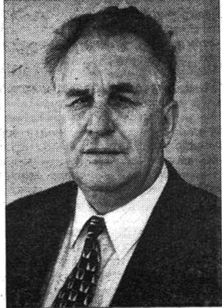
Якщо наведемо в цьому хоч якийсь порядок та економічну доцільність, то, може, й не потрібно буде стільки говорити про соціальний захист.

Сергій ГМИРЯ, народний депутат України;
Микола КИРИЧЕНКО, голова Алчевської міської Ради народних депутатів Луганської області;
Владислав ТАТАРЕНКО, консультант Алчевської міської Ради народних депутатів, кандидат економічних наук.

Арбітражному — арбітражне,

або Ще раз про те, як легко ламати і важко будувати

У КВІТНІ цього року виповнюється чотири роки з дня прийняття Верховною Радою постанови «Про Концепцію судово-правової реформи в Україні». Не можна сказати, що ці роки пройшли безслідно для однієї з гілок державної влади. Прийняті потім закони «Про статус суддів», «Про органи суддівського самоврядування», «Про кваліфікаційні комісії, кваліфікаційну атестацію і дисциплінарну відповідальність суддів судів України», «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», «Про арбітражний суд» і ін. Значною мірою сприяли становленню незалежної судової системи, виняткової влади, яка здійснює правосуддя в державі.

За ці роки була фактично ліквідована існуюча раніше ціла система юрисдикційних органів, які розглядали господарські спори (державні і відомчі арбітражі, вищі по відношенню до юридичних осіб господарчі органи і т. ін.). Всі спори господарських суб'єктів віднесені до ведення заново створених арбітражних судів. З створенням окружних судів була розпочата спроба структурної реорганізації системи загальних судів. Але ця «новина» виявилася даремною, оскільки проводилася без достатніх проробок і врахування реалій.

Хід судово-правової реформи всебічно обговорювався на пленумах Верховного та Вищого Арбітражного судів, науково-практичних конференціях юристів-вчених і практиків. Було висунуто декілька концепцій, які відрізнялись одна від другої хіба що суперечками навколо арбітражних судів. Одні відстоювали існування арбітражних судів як самостійної гілки судової системи, інші пропонували створити єдину судову систему, до якої входили б загальні та арбітражні суди. Єдиної думки сторони так і не дійшли.

У жовтні 1994 року на другому з'їзді суддів України знову була спроба об'єднати дві гілки судових органів і знову переміг здоровий глузд: існуюча система судових органів по розгляду господарських спорів — найбільш оптимальний варіант.

Зараз підготовча робота з проведення судово-правової реформи вступила в завершальну стадію. Розпорядженням Президента України від 22 листопада 1995 р. створено комісію, яка повинна до березня ц.р. подати остаточний проект концепції.

Сьогодні ще передчасно говорити про остаточні висновки комісії. Але є всі підстави стверджувати: знову буде спроба провести ідею об'єднання двох судових систем. Для цього досить послатися на виступ співголови комісії, Голови Верховного Суду В.Ф.Бойка в газеті «Урядовий кур'єр» («Три роки становлення судової влади. Що далі?» № 187—188, 1995 р.). В статті пропонується взагалі ліквідувати арбітражні суди, передати частину господарських спорів у районні (міські) суди і створити судові колегії з господарських спорів (треба думати — в обласних та Верховному судах).

Знаю, якою повагою і авторитетом користується В.Ф.Бойко в нашому суспільстві і як громадянин, і як юрист. Та все ж, відверто кажучи, побоююсь, щоб його позиція не стала домінуючою при прийнятті рішення з цього важливого для держави питання.

Хочу висловити свої думки з цього питання як юрист, що працював багато років на підприємствах вугільної промисловості. Сотні справ, розглянутих в багатьох арбітражах областей і республік колишнього Союзу, в розгляді яких довелося брати участь як представнику підприємства, дозволяють мені подивитися на це «зсередини», дати, думаю, об'єктивну оцінку. Крім того, участь у роботі кваліфікаційної комісії арбітражних суддів, членом якої я обраний Верховною Радою, дає мені можливість не відриватися від арбітражної практики, глибше знати її особливості, сильні та слабкі сторони.

Господарським спорам, на відміну від спорів громадян, притаманні дуже специфічні особливості виробництва, без знання яких практично неможливо їх розглянути. Взяти хоча б такі поняття, як єдиний технологічний процес роботи під'їзних залізничних колій, термін обороту вагона, проектно-кошторисна документація, акредитивна, безакцептна чи інша форма розрахунків — це не тільки поняття конкретних господарських відносин, але й нерідко самостійний предмет спору, який потребує від судді знань, що виходять за межі цивільного законодавства. А чи багато сьогодні у державі юристів, що володіють цими поняттями?

Протягом багатьох років в арбітражних судах формувалися суддійські кадри з числа юристів, які працювали на транспорті, в будівництві, постачально-збутових, торгових, фінансових органах, тобто спеціалісти, що пройшли певну спеціалізацію в господарських структурах. Крім того, в багатьох арбітражних судах за останні роки створені спеціалізовані відділи (групи) суддів по розгляду спорів певних категорій (поставок, перевозок, будівництва, банкрутства, приватизації і т.ін.). Все частіше по складних господарських спорах практикується колегіальний розгляд справ, оскільки одному судді практично неможливо їх розглянути. Все це дає можливість оперативно, а головне — якісно розглянути будь-який спір.

Розгляд господарських спорів, як правило, не терпить зволікання. Спори про зобов'язання вкласти господарський договір чи внести в нього зміни, про визнання недійсними деяких актів не нормативного характеру, про усунення перепон в користуванні майном та інші — якщо вони не розглянуті в певний термін — втрачають сенс. А що казати про спори на багатомільярдні суми, коли інфляція щомісячно «з'їдає» значну їх частку, або про приватизацію об'єктів, коли закінчення визначеного терміну може в кілька разів підняти їх вартість за рахунок індексації цін? Саме з урахуванням цих особливостей відпрацьовувалося процесуальне законодавство і складалася практика в арбітражних судах. І, як наслідок, сьогодні справи в середньому розглядаються протягом одного місяця, при визначеному законом терміні — до двох місяців.

На думку Голови Верховного Суду «Певні види арбітражних спорів (з ціною позову на визначену суму) вже зараз могли б бути передані на розгляд районних (міських) судів». Це можна розуміти так: якщо, наприклад, покупець не сплатив продавцю вартість трьох вагонів вугілля — спір підвідомчий районному суду; якщо спір стосується чотирьох вагонів — обласному. Зовсім не зрозумілий підхід до визначення підвідомчості спорів. Що змінилося: предмет спору, нормативні акти, які регулюють ці правовідносини, ступінь довіри суду чи рівень кваліфікації судді?

При визначенні підвідомчості господарських спорів, вважаю, слід виходити перш за все з предмету спору. Скажімо, спори господарських суб'єктів з районною Радою, виконкомом, органами приватизації про визнання недійсними актів ненормативного характеру, про відмову в приватизації об'єктів і т.ін., щоб уникнути впливу на суд, повинні розглядатися не районним (міським), а обласним судом. Але в такому разі в районних (міських) судах практично не буде справ. Статистика свідчить, що менше 20 відсотків спорів виникає між сторонами, що розміщені в одному місті чи районі. Така специфіка господарських стосунків. При цьому більшу частину їх якраз і складають спори господарських суб'єктів з органами місцевої влади і управління. А при відсутності достатньої кількості справ певної категорії вести розмову про спеціалізацію суддів дуже важко.

Вельми важливе і таке питання. Як позначиться ця новина на учасниках судового процесу, задля яких, думається, і проводиться судова реформа. Відомо, що господарські суб'єкти будують свої відносини не за територіальним, а за виробничим принципом, в той час, як адміністративно-територіальний поділ у державі сприяв розвитку комунікаційних мереж (автошляхів, телефонізації і ін.) з орієнтуванням на обласні центри. Внаслідок цього багато сусідніх районів однієї області не мають між собою необхідних зв'язків, не кажучи вже про сусідні райони інших областей. Між тим сторонам при виникненні судових спорів доведеться їхати не до обласного центру, а у відповідні райони (міста), які в ряді випадків не забезпечені транспортом, телефоном, готелем і т.ін. Тому не виключено, що реалізація цього принципу може викликати для сторін більше складностей, ніж зручностей. Саме це стало однією з причин неспроможності ідеї створення окружних судів. Немає сумніву, що передача навіть частки господарських спорів в районні (міські) суди потребує значних фінансових витрат. Чисельність арбітражних суддів в кожній області вдвічі менша, ніж кількість районних (міських) судів. Між тим, зміна підсудності господарських спорів вимагатиме введення додаткових посад суддів і обслуговуючого персоналу в кожному районі. До цього слід додати й відповідний штат в обласних колегіях. Чи враховані витрати на це і чи є сьогодні вільні кошти в державному бюджеті?

Всім відомо, що зараз у судових органах найбільше складнощів при розгляді спорів виникає у зв'язку з неврегульованістю багатьох господарських відносин законодавчими актами та суперечностями в законодавстві. Значною мірою ці прогалини усуває пленум Вищого Арбітражного суду, який на основі узагальнення судової практики виробляє роз'яснення, які обов'язкові і для судів, і для учасників процесу.

Аналогічні функції виконує і пленум Верховного Суду по кримінальних та цивільних справах. У випадку об'єднання судових систем один із пленумів буде ліквідований, а це призведе до того, що дуже важливі питання, скажімо господарських правовідносин, будуть трактувати не тільки судді-господарники, але й судді, що розглядають кримінальні справи. Чи професіально це? В умовах реформи, яка проходить, це вкрай негативно позначиться і на судовій діяльності, і на господарських правовідносинах.

Як правило, автори різних концепцій реформування системи арбітражних судів обгрунтовують їх практикою інших держав. При цьому не беруть до уваги існування спеціалізованих господарських судів (комерційних, фінансових, банкрутства) у Франції, Німеччині, США. Замовчується і практика Росії, де повністю збережена аналогічна нашій система арбітражних судів. Схожа система практично збережена у всіх країнах СНД. А ми ж маємо з ними спільний досвід і фундамент формування не тільки державних і виробничих відносин, а й правового регулювання.

В народі кажуть: ламати — не будувати. Ми дуже легко зруйнували систему представницької і виконавчої влади. Важче розбудувати нову. І це слід враховувати при реформуванні третьої влади. Слід також мати на увазі, що ще в березні 1931 року в колишньому Союзі вже була зроблена спроба ліквідувати систему держарбітражу, розгляд господарських спорів віднесли до відома загальних судів. Проте в тому ж році арбітражі були знову відновлені, оскільки суди не змогли забезпечити своєчасний і якісний розгляд господарських спорів.

З великим зусиллям, але за п'ять років існування арбітражних судів складалася досить міцна структура, що працює без будь-яких серйозних претензій і нарікань з боку учасників процесу і держави, оперативно розглядає господарські справи. То для чого ж її ліквідувати?

Не можна сказати, що нинішня система досягла досконалості. Потребує поліпшення порядок перевірки і перегляду рішень арбітражних судів, визначення підвідомчості справ Вищому Арбітражному суду і судам областей, арбітражний процесуальний кодекс. Саме про це говорив на засіданні консультативної ради Голова Верховної Ради Олександр Мороз: «немає потреби створювати в Україні нову концепцію судово-правової реформи, має бути удосконалена наявна з урахуванням змін, що сталися останніми роками, а також завдань на перспективу». І до цього слід би прислухатися Комісії з питань судово-правової реформи.

Віктор КОЧЕРГА,
народний депутат України,
заступник Голови Комісії Верховної Ради України з питань законності і правопорядку.

ЗАКОН УКРАЇНИ Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами

Цей закон визначає основні засади державної політики щодо регулювання виробництва, експорту, імпорту, оптової і роздрібної торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами, забезпечення їх високої якості та захисту здоров'я громадян.

Дія цього Закону не поширюється на виробництво і торгівлю спиртом технічним для виробничих цілей, виробництво і торгівлю пивом, а також на виробництво вин виноградних і плодово-ягідних, наливок і настоянок, виготовлених громадянами в домашніх умовах для власного споживання.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення основних понять і термінів

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

спирт етиловий — спирт етиловий ректифікований, виготовлений з крохмале- і цукровмісної сировини шляхом її зброджування, відокремлення та очищення до визначеного стандартом вмісту інших продуктів і речовин;

спирт етиловий питний — спирт етиловий ректифікований, розбавлений водою за спеціальною технологією до визначеного стандартом вмісту алкоголю;

спирт коньячний — спирт, отриманий шляхом переробки виноградних виноматеріалів за спеціальною технологією;

спирт плодовий — спирт, отриманий шляхом переробки плодових виноматеріалів за спеціальною технологією;

алкогольні напої — продукти, одержані шляхом спиртового бродіння цукровмісних матеріалів або виготовлені на основі харчових спиртів з вмістом понад 8,5 відсотка етилового спирту;

тютюнові вироби — сигарети, цигарки, сигари, сигарили, а також люльковий, нюхальний, смоктальний, жувальний тютюн та інші вироби з тютюну і його замінники, які впливають на фізіологічний стан людини під час вживання;

оптова торгівля — діяльність по придбанню і відповідному перетворенню товарів для наступної їх реалізації підприємствам роздрібної торгівлі, іншим суб'єктам підприємницької діяльності;

роздрібна торгівля — діяльність по продажу товарів безпосередньо громадянам та іншим кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання незалежно від форми розрахунків, у тому числі на розлив у ресторанах, кафе, барах, інших підприємствах громадського харчування;

місце торгівлі — місце реалізації товарів, обладнане електронним контрольно-касовим апаратом або де є товарно-касова книга, в яких фіксується виручка від продажу алкогольних напоїв та тютюнових виробів незалежно від того, чи оформляється через них продаж інших товарів;

сировина — предмети праці та природні компоненти, які підлягають подальшій переробці.

Розділ II. РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА СПИРТУ ЕТИЛОВОГО, КОНЬЯЧНОГО І ПЛОДОВОГО, АЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ ТА ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ

Стаття 2. Організація виробництва спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів

ЗАКОН УКРАЇНИ Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами

Виробництво спирту етилового може здійснюватися лише на державних підприємствах за наявності у них спеціальних дозволів (ліцензій).

Виробництво спирту коньячного і плодового здійснюється на державних підприємствах, а також на виноробних підприємствах незалежно від форм власності, які на момент набрання чинності цим Законом мали відповідну ліцензію, і виробляють ці спирти тільки для потреб власного виробництва без права реалізації іншим суб'єктам підприємницької діяльності.

Виробництво алкогольних напоїв та тютюнових виробів здійснюється суб'єктами підприємницької діяльності незалежно від форм власності за умови одержання спеціального дозволу (ліцензії).

Стаття 3. Порядок видачі ліцензій на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів

Ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового видаються суб'єктам підприємницької діяльності — юридичним особам, а на виробництво алкогольних напоїв та тютюнових виробів — всім суб'єктам підприємницької діяльності.

Ліцензія видається за заявою суб'єкта підприємницької діяльності та на підставі інших необхідних документів відповідно до чинного законодавства. До заяви додаються:

підприємцем-громадянином — копії документів, що підтверджують його статус підприємця, рівень освіти і кваліфікації для здійснення відповідного виду діяльності;

підприємцем—юридичною особою — копії засновницьких документів. Орган, який видає ліцензії, зобов'язаний у триденний термін з дня подачі заявки надати заявнику комплект зразків інших документів, які необхідно підготувати для отримання ліцензії.

Ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів видаються органами, уповноваженими на це Кабінетом Міністрів України.

Рішення про видачу ліцензій або відмову у їх видачі приймається в термін не пізніше 30 днів з дня одержання заяви та необхідних документів. У рішенні про відмову у видачі ліцензії повинна бути вказана підстава для відмови.

Стаття 4. Плата за ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів

Встановити річну плату за ліцензії на виробництво:

спирту етилового, коньячного, плодового та алкогольних напоїв: 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

тютюнових виробів — 300 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Плата за ліцензії справляється органом, що їх видає, до початку виробництва зазначеної продукції. 50 відсотків цієї плати зараховується до Державного бюджету України, а 50 відсотків — до відповідного місцевого бюджету за місцезнаходженням суб'єкта підприємницької діяльності.

Ліцензії видаються терміном на 5 років, а плата за них справляється щорічно.

Стаття 5. Повідомлення про видачу ліцензії

Орган, уповноважений видавати ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, у письмовій формі повідомляє про видачу ліцензії державну податкову інспекцію за місцезнаходженням суб'єкта підприємницької діяльності, якому таку ліцензію видано.

Стаття 6. Реєстрація суб'єктів підприємницької діяльності, що виробляють спирт етиловий, коньячний і плодовий, алкогольні напої та тютюнові вироби

Суб'єкти підприємницької діяльності, що виробляють спирт етиловий, коньячний і плодовий, алкогольні напої та тютюнові вироби, підлягають обов'язковій реєстрації в державній податковій інспекції за місцезнаходженням цих суб'єктів як платники акцизного збору шляхом подання копії ліцензії в п'ятиденний строк після її отримання.

Стаття 7. Виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів на давальницьких умовах

Виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв на давальницьких умовах забороняється.

У 1996 році переробка давальницької сировини на спирт етиловий, коньячний і плодовий може проводитись на давальницьких умовах.

У 1997 році переробка давальницької сировини на спирт етиловий, коньячний і плодовий дозволяється тільки для сільськогосподарських товаровиробників—резидентів України.

Порядок переробки і використання спирту етилового, коньячного і плодового, виробленого з давальницької сировини, а також показник питомої ваги давальницької сировини або частини готової продукції, яка йде на оплату за переробку давальницької сировини, встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Переробка спирту етилового, коньячного і плодового на давальницьких умовах на алкогольні напої та їх взаємний натуральний обмін забороняються.

Виробництво тютюнових виробів з давальницької сировини дозволяється і здійснюється відповідно до чинного законодавства.

Акцизний збір на спирт етиловий, коньячний і плодовий та тютюнові вироби, виготовлені з давальницької сировини, стягується згідно з діючим законодавством.

Розділ III. АТЕСТАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА, ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ

Стаття 8. Атестація виробництва спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів

Підприємства, виробничі цехи, дільниці, лабораторії та інші структурні підрозділи, які здійснюють виробництво і контроль за виробництвом спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, підлягають обов'язковій атестації на відповідність обов'язковим вимогам, що встановлені чинними законодавчими актами України щодо забезпечення життя та здоров'я людей, охорони навколишнього природного середовища, а також відповідність санітарним, пожежним, екологічним нормам і правилам.

Атестація підприємств проводиться щорічно органами Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації або уповноваженими ними організаціями.

Аналітичні та вимірювальні лабораторії атестуються органами Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації.

Орган, який проводить атестацію, зобов'язаний надати заявнику комплект зразків документів для атестації протягом трьох днів з дня подачі заявки.

Орган, уповноважений Кабінетом Міністрів України видавати ліцензії на право виробництва спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, зобов'язаний зупинити дію відповідної ліцензії в разі, якщо не була проведена атестація виробництва у встановленому законодавством порядку, до її проведення.

Стаття 9. Дотримання стандартів

Виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів повинно відповідати затвердженим і зареєстрованим у встановленому законодавством порядку нормативним документам, стандартам України і міжнародним стандартам.

Стаття 10. Сертифікація продукції

Спирт етиловий, коньячний і плодовий, алкогольні напої та тютюнові вироби підлягають обов'язковій сертифікації в порядку та у строки, визначені законодавством.

Стаття 11. Маркування виробленої продукції

Для визначення виробника продукції суб'єкти підприємницької діяльності, що здійснюють виробництво алкогольних напоїв або тютюнових виробів, зобов'язані зазначати на упаковках або етикетках присвоєні їм коди, номер виданої ліцензії та дату виготовлення продукції.

Стаття 12. Використання спирту етилового, коньячного і плодового для виробництва алкогольних напоїв

Виробництво алкогольних напоїв здійснюється з використанням спирту етилового, коньячного і плодового. Використання інших видів спирту для виробництва алкогольних напоїв і харчових продуктів забороняється.

Стаття 13. Нормування втрат

Норми втрат і виходу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів затверджуються в порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України.

За понаднормативні втрати, не виправдані згідно з чинним законодавством, та незабезпечення виходу продукції суб'єкти підприємницької діяльності сплачують акцизний збір у розмірі, визначеному законом.

Розділ IV. ІМПОРТ, ЕКСПОРТ, ОПТОВА І РОЗДРІБНА ТОРГІВЛЯ СПИРТОМ ЕТИЛОВИМ, КОНЬЯЧНИМ І ПЛОДОВИМ, АЛКОГОЛЬНИМИ НАПОЯМИ ТА ТЮТЮНОВИМИ ВИРОБАМИ

Стаття 14. Організація імпорту, експорту та оптової торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим

Імпорт, експорт або оптова торгівля спиртом етиловим, коньячним і плодовим здійснюються за наявності спеціальних дозволів (ліцензій) лише державними підприємствами, спеціально уповноваженими на це Кабінетом Міністрів України.

Річна плата за ліцензії на право експорту або оптової торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим становить 5000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а імпорту — 10000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Ліцензії видаються Міністерством фінансів України або уповноваженими ним органами терміном на 5 років, а плата за ліцензії справляється щорічно і зараховується до Державного бюджету України.

У випадках, коли Кабінет Міністрів України уповноважує підприємство-виробника спирту етилового, коньячного, плодового проводити його реалізацію на експорт або через оптову торгівлю українським споживачам, то в межах обсягів власного виробництва ці підприємства звільняються від плати за ліцензію на експорт цієї продукції чи реалізацію через оптову торгівлю.

Стаття 15. Імпорт, експорт, оптова і роздрібна торгівля алкогольними напоями та тютюновими виробами

Імпорт, експорт і оптова торгівля алкогольними напоями та тютюновими виробами можуть здійснюватися суб'єктами підприємницької діяльності незалежно від форм власності за наявності у них ліцензій. Річна плата за ліцензії на імпорт, експорт і оптову торгівлю цією продукцією встановлюється у таких розмірах:

імпорт алкогольних напоїв і тютюнових виробів — 10000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

експорт алкогольних напоїв та тютюнових виробів — 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

оптова торгівля алкогольними напоями та тютюновими виробами — 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Ліцензії на право експорту, імпорту алкогольних напоїв та тютюнових виробів видаються терміном на 5 років Міністерством фінансів України, а плата за них справляється щорічно і зараховується до Державного бюджету України.

Ліцензії на право оптової торгівлі видаються терміном на 5 років органами Міністерства фінансів України в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, а плата за них справляється щорічно і зараховується до відповідних бюджетів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя.

Суб'єкти підприємницької діяльності, які отримали ліцензії на виробництво алкогольних напоїв або тютюнових виробів, здійснюють поставку цієї продукції підприємствам оптової і роздрібної торгівлі та іншим українським споживачам без ліцензій на оптову торгівлю лише в межах обсягів власного виробництва. Роздрібна торгівля алкогольними напоями або тютюновими виробами може здійснюватися суб'єктами підприємницької діяльності незалежно від форми власності, в тому числі її виробниками, за наявності у них патентів.

Кількість патентів на роздрібну торгівлю алкогольними напоями або тютюновими виробами не обмежується. Щорічна плата за патенти на роздрібну торгівлю алкогольними напоями на кожне місце торгівлі становить 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, на роздрібну торгівлю тютюновими виробами на кожне місце торгівлі — 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а в селищах міського типу і сільській місцевості відповідно 20 і 10 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян на кожне місце торгівлі, а для споживчої кооперації — на юридичну особу з визначенням у патенті місць торгівлі.

Плата за патенти на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами стягується щоквартально рівними частками і зараховується до місцевого бюджету за місцем торгівлі суб'єкта підприємницької діяльності, а в сільській місцевості — 50 відсотків до районного бюджету за місцем реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності, а 50 відсотків — до відповідного місцевого бюджету за місцем торгівлі суб'єкта підприємницької діяльності.

Патенти на право роздрібної торгівлі алкогольними напоями і тютюновими виробами видаються органами Міністерства фінансів України у районах, районах у містах Києві і Севастополі, містах за місцем торгівлі суб'єкта підприємницької діяльності терміном на один рік і підлягають обов'язковій реєстрації в державній податковій інспекції, а в сільській місцевості і в органах місцевого самоврядування за місцем торгівлі суб'єкта підприємницької діяльності.

(Закінчення на 12-й стор.).

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про порядок введення в дію Закону України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Закон України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами» ввести в дію з дня його опублікування.

2. До приведення законодавства України у відповідність із Законом України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами» інші акти законодавства України застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

3. Кабінету Міністрів України в місячний термін:

— розробити і затвердити порядок визначення норм виробничих втрат і виходу спирту етилового, коньячного, плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів для суб'єктів підприємницької діяльності;

— вирішити питання про збільшення штатної чисельності працівників Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації для проведення роботи по атестації виробництва спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, сертифікації їх продукції та виділення коштів на придбання необхідного для цього обладнання;

— розробити і затвердити порядок оформлення і видачі патентів на роздрібну торгівлю алкогольними напоями і тютюновими виробами;

— подати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення змін до законодавства з метою надання можливості сплати акцизного збору на спирт етиловий, коньячний і плодовий, виготовлений з давальницької сировини, шляхом видачі замовником векселя державній податковій інспекції;

— подати Верховній Раді України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України «Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами» та привести рішення уряду у відповідність з цим Законом, а також забезпечити перегляд та скасування міністерствами і відомствами їх нормативних актів, що суперечать зазначеному Закону.

4. Кабінету Міністрів України у тримісячний термін забезпечити проведення:

— перереєстрації ліцензій, виданих на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів, з утриманням плати за ліцензії відповідно до цього Закону;

— перереєстрації дозволів, виданих на імпорт, експорт, оптову торгівлю спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами, а також видачі патентів на роздрібну торгівлю алкогольними напоями та тютюновими виробами з утриманням плати за ліцензії (патенти) відповідно до цього Закону.

5. Сертифікати на право здійснення суб'єктами підприємницької діяльності експорту, імпорту, оптової та роздрібної торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами, які були видані до введення в дію цього Закону на виконання указів Президента України з цього питання, дійсні протягом терміну їх дії.

Голова Верховної Ради України О. МОРОЗ.

м.Київ,
19 грудня 1995 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ Про державне регулювання виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами

(Початок на 10—11-й стор.).

Патенти на право торгівлі в ресторанах поїздів видаються органами Міністерства фінансів України у містах, районах у містах Києві і Севастополі за місцем формування поїзда.

Порядок оформлення і видачі патентів визначається Кабінетом Міністрів України.

Роздрібна торгівля спиртом етиловим, спиртом етиловим питним, коньячним і плодовим забороняється.

Роздрібна торгівля алкогольними напоями або тютюновими виробами з рук та в не пристосованих для цього приміщеннях, на території дошкільних, навчальних і лікувальних закладів та прилеглих територіях, у місцях проведення спортивних змагань, гуртожитках та прилеглих територіях і в інших місцях, визначених місцевими радами, забороняється.

Розділ V. КОНТРОЛЬ І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЦЬОГО ЗАКОНУ

Стаття 16. Органи контролю за виробництвом і торгівлею спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами

Контроль за дотриманням норм цього Закону здійснюють органи, які видають ліцензії (патенти), а також інші органи в межах компетенції, визначеної чинним законодавством.

Підприємство-товаровиробник має право ініціативи контролю на предмет фальсифікації власної продукції суб'єктами підприємницької діяльності і фізичними особами. Орган державного конролю, до якого звернувся товаровиробник з таким проханням, зобов'язаний терміново провести перевірку відповідності продукції оригіналу в присутності представника товаровиробника — ініціатора перевірки. За наявності документів, які підтверджують факт фальсифікації, товаровиробник має право звернутися у встановленому законом порядку до суду без сплати державного мита.

Стаття 17. Відповідальність за порушення норм цього Закону

За порушення норм цього Закону щодо виробництва і торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами посадові особи і громадяни притягаються до відповідальності згідно з чинним законодавством.

До суб'єктів підприємницької діяльності застосовуються фінансові санкції у вигляді штрафів у разі:

несвоєчасної реєстрації як платника акцизного збору — 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

виробництва спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів без наявності ліцензії — 200 відсотків вартості виробленої продукції (за оптово-відпускними цінами), але не менш 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

виробництва алкогольних напоїв з використанням інших видів спирту (крім етилового, коньячного і плодового) — 200 відсотків вартості виробленої продукції (за оптово-відпускними цінами), але не менше 500 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

оптової (включаючи імпорт та експорт) і роздрібної торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами без наявності ліцензій (патентів) або з порушенням установлених правил торгівлі ними — 200 відсотків вартості отриманої партії товару, але не менше 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

роздрібної торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами без наявності сертифіката якості — 200 відсотків вартості отриманої для реалізації партії товарів, але не менше 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Зазначені штрафи спрямовуються: 50 відсотків — до Державного бюджету України і 50 відсотків — до місцевого бюджету за місцем реєстрації суб'єкта підприємницької діяльності.

Рішення про стягнення штрафів, передбачених частиною другою цієї статті, приймаються органом, який видав ліцензію на право виробництва і торгівлю спиртом етиловим, коньячним і плодовим, алкогольними напоями та тютюновими виробами, Державним комітетом України у справах захисту прав споживачів, державним комітетом України по стандартизації, метрології та сертифікації, Головною державною податковою інспекцією України, Державною інспекцією по контролю за цінами, їх органами в Автономній Республіці Крим, областях, районах, містах та районах у містах Києві і Севастополі у межах їх компетенції.

У разі невиконання суб'єктом підприємницької діяльності рішення органів, зазначених у частині третій цієї статті, протягом 15 днів сума штрафу стягується в безспірному порядку державною податковою інспекцією за його місцезнаходженням.

Дії органів, які мають право контролю за реалізацією норм цього Закону, можуть бути оскаржені в місячний термін у судовому порядку.

Стаття 18. Заключні положення

Визнати такими, що втратили чинність:

Декрет Кабінету Міністрів України від 31 грудня 1992 року №25-92 «Про державне регулювання виробництва, торгівлі, експорту спирту, напоїв з його використанням і торгівлю тютюновими виробами» (Відомості Верховної Ради України, 1993р., №11, ст.95);

підпункт 2 пункту 1 Декрету Кабінету Міністрів України від 20 травня 1993 року №54-93 «Про лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності» (Відомості Верховної Ради України, 1993р., №28, ст.301).

Президент України Л. КУЧМА.

м.Київ,
19 грудня 1995 року.

ЗАКОН УКРАЇНИ Про поставки продукції для державних потреб

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про порядок введення в дію Закону України «Про поставки продукції для державних потреб»

Верховна Рада України **постановляє**:

1. Ввести в дію Закон України «Про поставки продукції для державних потреб» з дня опублікування.

2. Установити, що поставка (закупівля) товарів, виконання робіт, надання послуг для задоволення державних потреб згідно з цим Законом здійснюватимуться починаючи з 1996 року.

3. Кабінету Міністрів України у місячний термін:

підготувати і подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів у відповідність з Законом України «Про поставки продукції для державних потреб»;

прийняти відповідні рішення, необхідні для реалізації зазначеного Закону.

Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.

м.Київ, 22 грудня 1995 року.

Цей Закон встановлює загальні правові та економічні засади формування, розміщення і виконання на договірній (контрактній) основі замовлень держави на поставку (закупівлю) товарів, виконання робіт, надання послуг для задоволення державних потреб у суб'єктів господарської діяльності України всіх форм власності.

Стаття 1. Поставки продукції для державних потреб

1. Державні потреби — це потреби України в продукції, необхідній для розв'язання соціально-економічних проблем, підтримання обороноздатності країни та її безпеки, створення і підтримання на належному рівні державних матеріальних резервів, реалізації державних і міждержавних цільових програм, забезпечення функціонування органів державної влади, що утримуються за рахунок Державного бюджету України.

Державне замовлення — це засіб державного регулювання економіки шляхом формування на контрактній (договірній) основі складу та обсягів продукції, необхідної для державних потреб, розміщення державних контрактів на її поставку (закупівлю) серед підприємств, організацій та інших суб'єктів господарської діяльності України всіх форм власності.

Державні замовники — це міністерства, інші центральні органи державної виконавчої влади України, уряд Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, державні організації та установи, уповноважені Кабінетом Міністрів України укладати державні контракти з виконавцями державного замовлення.

Виконавці державного замовлення — це суб'єкти господарської діяльності України всіх форм власності, які виготовляють і поставляють продукцію для державних потреб відповідно до умов укладеного державного контракту.

Державний контракт — це договір, укладений державним замовником від імені держави з виконавцем державного замовлення, в якому визначаються економічні і правові зобов'язання сторін і регулюються взаємовідносини замовника і виконавця.

2. Поставки продукції для державних потреб забезпечуються за рахунок коштів Державного бюджету України та інших джерел фінансування, що залучаються до цього.

Обсяги коштів для закупівлі зазначеної продукції передбачаються в Законі про Державний бюджет України на поточний рік та визначаються Кабінетом Міністрів України відповідними рішеннями про використання позабюджетних джерел фінансування.

3. Потреба в продукції, необхідній для забезпечення виконання регіональних цільових програм (поставки продукції для регіональних потреб), визначається урядом Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями відповідно до положень цього Закону.

Поставки продукції для виконання регіональних програм забезпечуються за рахунок коштів республіканського бюджету Автономної Республіки Крим і місцевих бюджетів, а також позабюджетних джерел, що залучаються для цієї мети.

4. Особливості відносин, що виникають у зв'язку із поставками (закупівлею) для державних потреб сільськогосподарської продукції, продовольства, озброєння та військової техніки, а також інших спеціально визначених (специфічних) товарів, регулюються окремими актами законодавства України.

Стаття 2. Формування державних замовлень, розміщення поставок продукції для державних потреб і контроль за їх виконанням

1. Кабінет Міністрів України виступає гарантом за зобов'язаннями державних замовників.

2. З метою організації робіт, пов'язаних з формуванням державного замовлення, розміщенням поставок продукції для державних потреб і контролем за їх виконанням, Кабінет Міністрів України визначає і затверджує:

державних замовників;

міністерства, відомства, інші центральні органи державної виконавчої влади, які координують роботу державних замовників щодо розміщення поставок продукції для державних потреб, формують державне замовлення і доводять до державних замовників збалансовані з фінансовими ресурсами обсяги поставок продукції для укладення державних контрактів з виконавцями державного замовлення.

Аналогічну функцію виконують уряд Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації щодо поставок продукції для забезпечення виконання регіональних програм.

3. Державні замовники:

здійснюють, виходячи із інтересів держави, вибір виконавців державного замовлення для укладення з ними державних контрактів шляхом проведення конкурсного відбору;

укладають з виконавцями державного замовлення державні контракти;

гарантують виконавцям державного замовлення від імені держави оплату продукції, яка поставляється для державних потреб за умовами, що визначаються державним контрактом.

Державні замовники мають право на договірній основі делегувати частину своїх функцій відповідним підприємствам, установам та організаціям на умовах, що визначаються Кабінетом Міністрів України

4. Державні замовники забезпечуються Кабінетом Міністрів України фінансовими ресурсами в обсягах, необхідних для повної оплати державного замовлення, і є відповідальними за задоволення державних потреб у відповідній продукції.

5. Контроль за виконанням поставок продукції для державних потреб здійснюють державні замовники та центральні органи державної виконавчої влади, зазначені у частині другій статі 2 цього Закону.

6. Порядок формування державних замовлень, розміщення поставок продукції для державних і регіональних потреб, контролю за їх виконанням встановлюється відповідно Кабінетом Міністрів України, урядом Автономної республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями з додержанням вимог цього Закону та інших законодавчих актів України.

7. За рішенням Кабінету Міністрів України державний замовник може вносити необхідні зміни до державного контракту або припиняти його дію згідно з чинним законодавством України.

8. Для виконавців державного замовлення, заснованих повністю або частково на державній власності (державних підприємств, установ та організацій, акціонерних товариств, у статутному фонді яких контрольний пакет акцій належить державі, орендних підприємств, заснованих на державній власності), а також для суб'єктів господарської діяльності України всіх форм власності — монополістів на відповідному ринку продукції, державні замовлення на поставку продукції є обов'язковими, якщо виконання державного замовлення не спричиняє збитків зазначеним виконавцям державного замовлення.

Стаття 3. Стимулювання виконання поставок продукції для державних потреб

1. З метою економічного стимулювання виконання державних замовлень виконавцям можуть надаватися пільги щодо податку на прибуток, цільові дотації і субсидії, кредити на пільгових умовах, валютні кошти, митні та інші пільги.

Надання пільг здійснюється відповідно до чинного законодавства України.

2. Для підприємств, організацій — постачальників найважливіших видів матеріально-технічних ресурсів у разі необхідності можуть встановлюватися спеціальні квоти (державне бронювання) на обов'язковий продаж цих ресурсів виконавцям державних замовлень, що мають стратегічне значення, пов'язані з підтриманням необхідного рівня обороноздатності країни та її безпеки.

Порядок визначення переліку та обсягів матеріально- технічних ресурсів, що підлягають державному бронюванню, встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Стаття 4. Відповідальність за невиконання державних контрактів на поставку продукції для державних потреб

1. У разі невиконання або неналежного виконання державного контракту на поставку продукції для державних потреб з винної сторони стягується передбачена контрактом неустойка (штраф, пеня), а також відшкодовуються завдані збитки.

2. У разі необгрунтованої відмови виконавця державного замовлення від укладення державного контракту на поставку продукції для державних потреб у випадках, коли обов'язковість його укладення встановлена цим Законом та при наявності технічних можливостей його виконання, виконавець сплачує державному замовнику штраф у розмірі вартості державного контракту.

3. При невиконанні зобов'язань за державним контрактом виконавець, крім сплати неустойки, відшкодовує збитки в повному обсязі, які було завдано неналежним виконанням зобов'язань.

Сплата неустойки (штрафу, пені), а також відшкодування збитків у разі неналежного виконання зобов'язань за державним контрактом не звільняють виконавця від виконання державного контракту в натурі.

4. Державний замовник має право відмовитися повністю або частково від оплати продукції, якщо вона не відповідає вимогам щодо якості продукції, встановленим чинним законодавством України та державним контрактом.

5. При невиконанні державним замовником зобов'язань за державним контрактом, а також у випадках, зазначених у частині сьомій статті 2 цього закону, державний замовник відшкодовує виконавцю державного замовлення завдані йому збитки, включаючи очікуваний і неодержаний прибуток.

У випадках відмови державного замовника від закупівлі продукції, що виготовлена за державним контрактом (крім випадків, зазначених у частині четвертій цієї статті), виконавець державного замовлення реалізує її на свій розсуд, при цьому замовник відшкодовує виконавцю додаткові витрати, пов'язані з реалізацією, а у разі неможливості реалізації продукції — завдані йому збитки, включаючи очікуваний і неодержаний прибуток.

6. Спори, що виникають між державним замовником і виконавцем державного замовлення при укладенні, внесенні змін до державних контрактів у процесі виконання на поставку продукції для державних потреб, а також щодо відшкодування завданих збитків, розглядаються згідно з чинним законодавством України арбітражними судами. Державні замовники та виконавці державних замовлень звільняються від сплати державного мита при поданні позовів до арбітражного суду. При розгляді справи арбітражний суд вирішує питання щодо сплати державного мита у розмірах, передбачених чинним законодавством.

Президент України
Л. КУЧМА.

м.Київ,
22 грудня 1995 року.

* Далі — продукція.

«Забирайте свою будівлю з нашої землі»

***Кількa** років тому мені вже доводилося писати про проблеми, з якими зіткнулося підприємство «Торгтехніка», — тоді йшлося про зміну форм власності та право кожного підприємства на самостійну господарську діяльність. Здавалося б, усе вже позаду. Та одного разу, знову зустрівшись з директором «Торгтехніки» Валентином Наумкіним, почув, що боротьбу не закінчено й досі. Так у нас відбулася ще одна розмова. «Не будемо говорити про загальновідоме — податки, неплатежі, а обговоримо лише тему землекористування приватизованими підприємствами», — запропонував Валентин НАУМКІН.*

—Валентине Валентиновичу, ви вважаєте, що це питання недостатньо опрацьоване?

—На жаль, Земельний кодекс України в редакції 1992 року повною мірою не враховує всіх нюансів землекористування, особливо після приватизації. Загальновідомо, що коли абсолютно все було державне і податків на землю ніхто не платив, то на території багатьох підприємств, організацій та установ за вказівкою міністерств і відомств інколи госпспособом, а іноді під виглядом капітального ремонту та реконструкції будували різні споруди, що перебували на балансі інших підприємств та організацій цього самого відомства. І мало кого турбувало питання оформлення відведення землі, що, звісно, ненормально. Так минали роки, змінювалися керівники, юридичні особи і навіть форма власності. І раптом — наче ніж з-під халяви: продай за залишковою вартістю споруду або знось її бульдозером, бо твоє майно стоїть на державній землі.

— Ви хочете сказати, що саме з такою проблемою зіткнулося ваше підприємство?

— Переконаний, що такі проблеми чекають багатьох як у процесі приватизації, так і після неї. А ми маємо цю проблему з Київським державним торгово-економічним університетом (КДТЕУ), бо наші попередники, за погодженням з університетом (тоді він ще називався інститутом) і з наказу, на той час єдиного для обох наших організацій керівного органу — Міністерства торгівлі УРСР, 1980 року збудували лабораторію технічних випробувань торгово-технологічного об'єднання «Укрторгтехніка» на базі збірно-розбірного павільйону.

— Але ж ця обставина, напевно, передбачає легкість демонтажу об'єкта й монтажу на іншому майданчику?

— Реально це зовсім не так, бо за 15 років роботи цей об'єкт перетворився практично в стаціонарне приміщення, яке має весь комплект комунікацій — центральне опалення, енерго- і водозабезпечення, вентиляційну систему, телефонний зв'язок, викладену плиткою підлогу загальною площею 400 квадратних метрів. Тобто цей об'єкт краще знести бульдозером, ніж розібрати і встановити на іншій земельній ділянці. Про це свідчить експертиза, зроблена київськими інститутами «Будпроект» і «Промбудпроект». Мало того, вважаю, що саме впевненість у неможливості перенесення споруди і стала спокусою для ректора університету Анатолія Мазараки придбати лабораторію за залишковою вартістю, тобто за безцінь. Адже він вважає, що об'єкт розташовано на його землі, і нам просто немає куди дітися. Треба визнати, що отриманий (після приватизації) акт на право землекористування без дати і має згідно з Земельним кодексом бути анульований через відсутність рішення Київради про його видачу, грубе порушення порядку складання технічного звіту у частині виявлення всіх землекористувачів і визначенні їхніх прав та кордонів. Тобто за законом акт на право землекористування може бути виданий за рішенням Ради лише після розв'язання всіх спірних питань. І особливо дивує те, що державний акт на право постійного землекористування з технічним звітом 1994 року виданий на підставі рішення Київради, датованого 1966 року. Отже він без дати видавання, хоча і на бланку гербового паперу нового зразка.

— Але ж є органи, які уповноважені регулювати й контролювати питання землекористування?

— Від браку таких органів ми ніколи не страждали. Ось лише їхні погляди й оцінки, на жаль, різні. Скажімо, відкрите акціонерне товариство «Київпроект» вважає, що закріплення права землекористування за нашим підприємством як власником споруди відповідає чинному законодавству, а Київське міське управління земельних ресурсів вимагає звільнити земельну ділянку. Водночас регіональне відділення Фонду держмайна по Києву визначає наше право на землекористування як пріоритетне, з наступним правом на викуп.

— Але як все-таки розв'язати цю проблему? Невже не можна домовитися? Адже крапку треба поставити.

— Можна все — і домовитися, і розв'язати. Так, сподіваюсь, і буде. Проте домовитися заважає менталітет керівника, який звик до вольових рішень ще в стінах Мінторгу. Тому нам диктують очевидно неприйнятні умови за принципом вибору з двох бід. І «хотя иных уж нет, а те далече», дух диктату, з'ясовується, дуже живучий. Зазначу, що наш майданчик у 685 квадратних метрів становить одну стовосьмидесяту частку від 12-гектарної площі, яка належить університету, що значно перевищує нормативи виділення землі для вузів Києва. Але через те, що університет за землю не платить, це позбавляє скарбницю столиці значної суми. Щодо органів, які мають поставити крапку, то згідно із Земельним кодексом України насамперед Київрада має розібратися, хто і чому видає державний акт на право землекористування з порушенням законів України, і керуватися законом, де сказано, що право землекористування з переходом прав власності на будівлю переходить його власникові. І чи логічно інше, якщо знесення лабораторії зупинить наше рентабельне виробництво, позбавить людей роботи, завдасть мільярдних збитків, позбавивши державну скарбницю сотень мільйонів карбованців податку на прибуток, а скарбницю столиці — податку на землю. Невже ми й надалі «руйнуватимемо дощенту»?

Крім цього, є ще й Арбітражний суд, де надто довго розглядали цю справу. І хоча прокуратура Ватутінського району клопоталася перед Арбітражним судом Києва про виселення лабораторії з земельної ділянки, арбітр цей позов відхилив. Здавалося, проблему розв'язано, але в листопаді минулого року заступник голови Арбітражного суду по Києву В. Черняєв підписав постанову про скасування попереднього рішення. Тож, як бачите, поки що не знайшлося такого органу, який поклав би цьому край. Нам нічого не залишається, як продовжити боротьбу. Тобто і в прямому, і в переносному значенні наша ситуація нагадує три крапки.

Бесіду вів Сергій ЛАВРЕНЮК.

Енергетика і як з нею боротися

***Давно** вже не новина, що наша енергетика переживає тяжкі часи. Та розгляньмо лиш один аспект, який стосується перетворення нашої країни з енергонадлишкової на банкрута.*

Поставками й розподілом електроенергії у нас займаються державні та комерційні організації. Для комерційних, як годиться, діє жорстка дозвільна система. Крізь це сито без зайвого клопоту проходять, так би мовити, акули енергетичного бізнесу, такі як концерн «Правекс», АТ «Станк», Тривертон. Знаходить свої підходи і дещо дрібніша рибка: АМП, «Парма». І це нормально. Але ж яким чином намертво прилипають до великої справи різні нікому не відомі контори — це загадка. І не розгадавши її, ладу в українській енергетиці не навести. Візьмімо конкретний, але, на жаль, типовий приклад.

Сьогодні у Дніпропетровській області — одній із провідних щодо енергоспоживання — торгувати електроенергією згідно з директивним розпорядженням Кабміну мають право лише чотири організації, у тому числі й якийсь «Урфін» (назву змінено). Решті «Дніпроенерго» незрозуміло чому не зараховує вже здійснені операції, ніби не помічаючи поставленої електроенергії. Та Бог з ним, мова не про це. Три із згаданих вище фірм — українські юридичні особи, які дотримуються нашого законодавства і готові платити податки до державної казни. Четверта — «Урфін» — зареєстрована у жовтні 1995 року на Кіпрі і є типовою офшорною компанією. Про всяк випадок поясню: такі компанії створюються за спрощеною схемою, не підлягають оподаткуванню і тому часто служать ідеальним засобом для відмивання брудних, нечесно зароблених грошей.

Однак і офшорні фірми бувають різні. «Урфін» же — вища стадія беззаконня і свавілля, які можуть існувати лише в нашій країні. Справа в тому, що ця організація не має юридичної адреси, тобто немає в природі місця, куди можуть офіційно звернутися, наприклад, ті самі правоохоронні органи, ознайомитися з документами і проконтролювати діяльність підприємства. Мало того, в «Урфіну», який орудує аж ніяк не символічними сумами, не існує директора, який був навіть у всім нам відомій конторі «Рога и копыта»!

Яким же чином діє така надпідпільна фірма? Як їй вдається здійснювати свій вельми прибутковий бізнес? А дуже просто!

На електростанції від імені «Урфіну» звертаються різні люди, посилаються на те, що питання завчасно погоджено у вищих інстанціях, і пропонують укласти контракт на придбання электроенергії. Ореол високого заступництва спрацьовує, як правило, безвідмовно, контракти справно укладаються. Та це ще квіточки.

За все, в тому числі і за електрику, треба платити. Однак кіпрський «Урфін» не має власних оборотних коштів. Тому розраховуються за його рахунками українські підприємства — найчастіше ця «почесна» місія випадає на долю відомого в області феросплавного заводу.

Гаразд, контракт укладено і оплачено таким хитромудрим чином. Тепер електроенергію треба доставити споживачеві. Тут до справи приступає Національний диспетчерський центр, який керує електромережами. Та хоч тут усе має бути в порядку? Помиляєтесь! Фірма «Урфін» не вважає за потрібне мати з ним контракт, а працює лише з обласними енергосистемами, і чомусь має пільги в транспортуванні: їй це задоволення обходиться в 5—8% вартості об'єму енергії, яку передає, а решта організацій сплачують 13—15%. І нікого не хвилює, що за заниженої ціни мережі працюють собі у збиток. А тоді ми дивуємося, чому так лихоманить наше енергогосподарство...

Але це, на жаль, не останній акт у п'єсі абсурду, що розігрується у нас на очах. Адже електроенергію треба збути, точніше, нав'язати споживачеві. Саме нав'язати, бо у гонитві за прибутком «Урфін» пропонує енергію за найвищою ціною у країні. Гадаєте, ніхто не бере? А згадайте, з чого починається наша сумна розповідь. Правильно: лише чотири фірми мають право торгувати електроенергією. Отож директори дніпропетровських промислових підприємств поставлені перед невеселим вибором: чи то бери за стільки, за скільки пропонують, чи то зупиняй виробництво, чи то переводь завод на кінську тягу.

Спробуйте-но загалом уявити ситуацію. Не відома ані Міненерго, ані Національному диспетчерському центру, по суті, фіктивна контора «Урфін» завдяки чийомусь заступництву отримує у своє розпорядження енергетичний клондайк, яким є Дніпропетровщина. Ця контора нічого не виробляє, вона пропонує свої послуги, які полягають у нав'язуванні споживачам електроенергії за явно завищеною ціною. При цьому всі накладні витрати оплачують українські держпідприємства, тобто ми з вами як платники податків. А чистий прибуток у розмірі майже 20 млн. доларів щороку благополучно перекачується за кордон. А ще кажуть, що Україна — зона ризикового бізнесу... Зважаючи для кого.

І що цікаво: описане кричуще безпрецедентне беззаконня з якихось причин залишається поза полем зору правоохоронних органів.

Насамкінець, останнє зауваження. Зрозуміло, втрати від «урфінового бізнесу» — це краплина в морі енергетичної кризи, що невідворотно назріває. Та чи одна така фірма викачує мільйони, наживаючись на наших проблемах і погіршуючи і без того складну ситуацію в галузі? І чи тільки в енергетиці орудують такі урфіни? Поміркуйте над цими питаннями, і ви зрозумієте, чому реформи в Україні обходяться так дорого.

Надія ТОВМАХ.

Освіта

Різних цифр ми вже наслухалися. Пора займатися конкретною роботою

На запитання журналіста відповідає міністр освіти Михайло ЗГУРОВСЬКИЙ

— Михайле Захаровичу, немає, мабуть, сьогодні болючішої проблеми в освіті, ніж фінансування галузі. Що, на вашу думку, як члена уряду, могло б поліпшити ситуацію?

— Ми, звичайно, розуміємо ті об'єктивні обставини, котрі призвели нашу державу до кризи. Розуміємо також, що бюджет обмежений... Але в той же час вважаємо, що на рівні уряду ще недостатньо використані всі організаційні заходи для того, щоб правильно використовувати бюджетні кошти для фінансування бюджетних установ та організацій. Найважливішим кроком, як мені здається, може бути розробка так званої формули фінансування галузі, тобто єдиного правила, яке б давало можливість гарантувати у певний час і певному обсязі виплату коштів. Це правило має бути детерміноване, очікуване, а не спонтанне, непередбачене, яким є тепер.

— За роки незалежності з'явилося чимало нових навчальних закладів. Маю на увазі недержавних. Але кількість, на жаль, далеко не скрізь перейшла у якість. Більше того, спритні ділки від освіти, власне, обдурюють людей, беручи чималі гроші за неякісне навчання. Як реагує на це Міносвіти?

— Річ у тому, що протягом останніх 4-х років, коли створювались недержавні навчальні заклади, правова база, яка б регулювала їхню діяльність, була недостатньою. Ми маємо в Україні понад 120 ліцензованих недержавних навчальних закладів і ще кількасот, які діють без ліцензій. Вони, звичайно, порушують законодавство України, постанову Кабінету міністрів, згідно з якою заборонена така діяльність. Щоб виправити становище, ми, виконуючи Указ Президента України «Про заходи щодо вдосконалення органів освіти», створюємо Державну акредитаційну комісію (ДАК). Її робота і буде спрямована на вирішення цієї проблеми, але все робитиметься трохи по-іншому, ніж дотепер. Раніше експертами, тобто суддями, у прийнятті тих чи інших рішень виступали працівники Міносвіти, які, звичайно ж, не можуть осягнути усіх тонкощів діяльності навчальних закладів. Тепер ми взяли за основу принцип громадсько-державної експертизи. Це означає, що відомі фахівці з різних спеціальностей будуть об'єднані у так звані фахові ради. Робота рад здійснюватиметься на громадських засадах, а створюватиме їх і надаватиме їм повноваження — держава. Спочатку навчальний заклад проходитиме ліцензування, акредитацію чи атестацію за своїми спеціальностями через мережу фахових рад. За сукупністю оцінок президія ДАК ставитиме питання про ліцензування, акредитацію чи атестацію вузу в цілому. Такий підхід дозволить скорегувати державний реєстр вищих навчальних закладів і підійти до оцінки їх діяльності об'єктивно.

— Маємо Указ Президента «Про реформування вищої освіти». На що спрямовані основні зусилля для його виконання?

— По-перше, це оптимізація і вдосконалення мережі навчальних закладів та номенклатури спеціальностей, оскільки нинішня система структурно поки що відповідає економіці колишнього Союзу. Наприклад, 50 відсотків фахівців в ньому були інженерами, а Україні сьогодні потрібно не більше 20 відсотків таких спеціалістів. У той же час з'явилася потреба у підготовці економістів, юристів, знавців іноземних мов, міжнародного права... Другим важливим аспектом реформування є система розподілу спеціалістів. Йдеться про випускників, які одержали освіту за державний кошт. Адже не секрет, що чимало з них не працює за спеціальністю. Це величезні втрати для держави.

— Чи не стане система розподілу примусом, який виконуватиметься лише одною стороною? Йдеться про соціальний захист фахівців, які за місцем розподілу часто-густо не одержують елементарних умов для життя та нормальної роботи.

— Система розподілу відповідатиме системі контрактного навчання. Молодій людині, яка обирає для навчання державний навчальний заклад, мають сказати, що оскільки вона хоче одержати освіту за державний кошт, то відповідно має відпрацювати певний час у державному секторі. І таку домовленість потрібно закріпити відповідним документом, в якому за згодою сторін можуть бути обумовлені платня, житло, інші аспекти. Тобто те, що ми називаємо соціальним захистом.

— Дозвольте, Михайле Захаровичу, запитання, що має, так би мовити, суперечливий характер. Йдеться про звинувачення міністерства у послабленні контролю за виконанням Закону про мови. Одні стверджують, що закриваються російськомовні школи, інші — що україномовні. Де ж істина?

— Це природно, що існують полярні думки. Але їх протилежність, як правило, базується на локальних явищах. Тому мають рацію і ті, й інші, оскільки справді в окремих регіонах недостатньо як україномовних, так і російськомовних шкіл.

Загальна ж ситуація така. З року в рік збільшується кількість як тих, хто навчається державної мови, так і тих, хто навчає нею добре володіти. Щороку зростає кількість освітян, які переходять на професійну діяльність українською мовою. У 1995 році їх стало більше на 4 відсотки, тоді як в попередні — ріст не перевищував 1,5. Відповідно корегується і кількість україномовних та російськомовних шкіл. Міністерство постійно працює над цією проблемою. Я вам назвав ту динаміку, яка ґрунтується на підрахунках і, як то кажуть, позбавлена емоцій. Можна, звичайно, підходити до цього питання романтично, очікуючи якихось фантастичних стрибків. Але, мабуть, соціальні закони вимагають певного часу для змін, які відбуваються в суспільстві.

— Останніми роками постійно нарікали на обмаль підручників, особливо — українською мовою. Чи є зрушення на краще?

— Є. І доволі відчутні. Протягом останнього року ми зробили великий стрибок у підготовці нової генерації україномовних підручників. Якщо наприкінці позаминулого року загальноосвітня школа була ними забезпечена на 15 відсотків, то минулого — на 83. Далі — перейшли на обов'язковий вступний іспит з української мови до всіх вищих навчальних закладів України. Ми впровадили також замість диктанту (випускного екзамену з української мови та літератури) — твір, оскільки написання твору вимагає глибших знань, які не обмежуються граматикою.

— То приємно чути. Але від нестачі потрібної навчальної літератури потерпає і вища школа. Чи не так?

— Справді, план минулого року через недостатнє фінансування виконано лише на 33 відсотки. Але вищі навчальні заклади перебувають в дещо іншому становищі. По-перше, бібліотеки вищої школи, як правило, мають непогані фонди. По-друге, у вузах дещо інша методика викладання, де та чи інша дисципліна формується індивідуальністю викладача, який, володіючи великим запасом знань, доводить їх до студентів через різні форми навчання. Але ми тепер повертаємося до проблеми видання вузівських підручників. Для цього будуть використані і традиційні методи — фінансування з бюджету й інші можливості. Скажімо, йдеться про Міжнародний фонд «Відродження», який спонсорує цілу програму з видання навчальної літератури. Є надія, що й Світовий банк надасть Україні певну допомогу. Сподіваюся, що вже цього року ситуація істотно зміниться на ліпше.

Бесідувала з міністром Ольга ГЕРГЕЛЬ.

Так жити далі учитель не може. І не хоче!

(Початок на 1-й стор.).

А якщо взяти до уваги, що Законом «Про внесення доповнень до Закону України «Про державний бюджет на 1995 рік», прийнятим наприкінці минулого року, річні видатки на фінансування освіти зменшені на 12 трильйонів карбованців, ситуація виглядає дуже кепсько. Все це і призвело до масових організованих виступів педагогів і студентів. Мало того — загрожує зривом навчального процесу взагалі. 17 січня ЦК профспілки працівників освіти й науки провело селекторну нараду з обласними страйковими комітетами. Йшлося про ймовірність Всеукраїнського страйку працівників освіти, а вже сьогодні освітяни мають намір пікетувати Верховну Раду, якщо їх законні вимоги не знайдуть відгуку у верхніх ешелонах влади.

Минулого тижня Президент України Л.Кучма доручив прем'єр-міністру Євгенові Марчуку, главам обласних держадміністрацій й урядові Криму вжити екстрених заходів, щоби виплатити зарплату працівникам освіти та стипендії студентам. Протягом двох днів на рахунок Міносвіти надійшло 2,1 трильйона карбованців. Але їх вистачило лише для того, щоби «погасити» заборгованість викладачам і студентам вузів за жовтень минулого року.

Чи не нагадує наш уряд того сільського хлопчика, який наївно думав, що вчителька може прожити і без хліба?

Роман ВАТРИЧ.

А тим часом...

«Надто часто нас дурять»

На Одещині, як повідомила начальник фінансово-економічного відділу облуправління освіти Ірина Тушканова, борг по заробітній платі вчителям складає близько 900 мільярдів карбованців. Останнім часом вживаються деякі заходи щодо його погашення. Зміни на краще помітні передовсім у сільських районах області. Облфінуправління знайшло можливості видати їм позички, що дало змогу виплатити там заробітну плату за листопад минулого року. Вишукуються кошти, щоби розрахуватися і за грудень, а надалі увійти у нормальний графік.

Далеко гірші справи в обласному центрі, де школи фінансують з міського бюджету. З отого загального боргу — 568 мільярдів припадає на Одесу, хоча тут тільки десята частка шкіл від наявних в області.

— 5 січня наш колектив одержав нарешті довгоочікувану зарплату. Правда, поки що тільки за жовтень минулого року, — говорить директор середньої школи № 39 Павло Орез. — Коли одержимо за листопад та грудень — ніхто певно сказати не може. Тобто обіцянки нам дають, та ніхто їм уже не вірить, бо надто часто нас дурять.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеська область.

Кому — вчасно, кому — через квартал

Людмила Александрова, начальник обласного управління освіти:

— Працівники закладів освіти, які фінансуються з обласного бюджету, завжди одержують зарплату без затримок. Це — в гімназіях, ліцеях, школах-інтернатах, в школі олімпійського резерву... У тих, які живуть за рахунок місцевих коштів, ситуація різна. Не марнують часу біля каси також педагоги із Лисичанська, Северодонецька, Марківського і Старобільського районів. А от найбільше заборгували школам у Красному Лучі та Антрациті.

Ольга Старченко, секретар Антрацитівської середньої школи № 25:

— Нам ще не платили за листопад. Наприкінці грудня одержали зарплату за жовтень. У минулому навчальному році проблем не виникало. А от, починаючи з літа, наша зарплата постійно «затримується в дорозі». І чим далі — тим надовше.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

Луганська область.

На знімку: з будь-якої ситуації педагоги київської СШ № 88 вміють знайти вихід.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Спорт

На аренах країни і світу

Хокей. Чемпіонат МХЛ. ЦСК ВПС (Самара) — «Сокіл» (Київ) — 0:1. Вітаємо земляків з черговим успіхом і тривалою безпрограшною серією! Сьогодні кияни в Москві грають проти ЦСКА.

Гандбол. Кубок кубків. Жінки. «Спартак» (Україна, Київ) — «Біосен» (Норвегія, Тронхейм) — 26:22. Ця перемога не принесла радості ні п'ятьом тисячам уболівальників, які прийшли до Палацу спорту столиці, ні мільйонам прихильників команди в Україні. Адже спартаківки, на жаль, у першому матчі в Норвегії програли з розривом у п'ять м'ячів. Українські дівчата були близькі до мети. За об'єктивного суддівства арбітрів із Словенії вони грали самовіддано. Але не реалізували 5 (!) семиметрових. Одне слово, шкода, що виступи в турнірі продовжать норвежки.

Футбол. Динамівці Києва наприкінці тренувального збору в Німеччині взяли участь у міжнародному турнірі. Вони програли клубові «Карлсруе» — 0:2 та зіграли внічию — 0:0 — матч з молодіжною збірною Китаю. Втім, тренери задоволені підготовкою підопічних. Нагадаємо, що динамівці грали два дні підряд. Виграли товариську зустріч у «Штутгарта» — 3:2. А наступного дня провели два турнірні поєдинки. Це, безперечно, втомливий графік.

А от дніпропетровський «Дніпро» в тій самій Німеччині виграв турнір з мініфутболу в місті Магдебурзі й отримав приз — десять тисяч марок. Українці обіграли «Магдебург» — 2:0, поступилися датському «Брондбю» — 2:4. У півфіналі подолали німецький «Айнтрахт» (Франкфурт-на-Майні) — 6:4 і у фіналі взяли реванш у «Брондбю» — 4:3.

Кіровоградська «Зірка-Нібас» минулої неділі приймала в товариському матчі молдавський клуб «Тілігул» (Тирасполь), який очолює заслужений майстер спорту, киянин Віктор Матвієнко. Нічия — 1:1 (1:0 Хоменко, 48, 1:1 Охрименко, 78). Після перерви господарі виступали практично другим складом.

Баскетбол. Чемпіонат країни. Вища ліга. Чоловіки. 20 січня. Нафтохім — Біпа-МОДА — 79:93, Будівельник- Хорда — СК Миколаїв — 131:71, Феро — Шахтар — 91:127, ЦСКА — Лугань — 70:73, Київ-Баскет — Львівська політехніка — 121:87; 21 січня. Будівельник-Хорда — Біпа-МОДА — 124:81, Нафтохім — СК Миколаїв — 79:89, Феро — Азов — 102:90, ЦСКА — Львівська політехніка — 86:98, Київ-Баскет — Лугань — 136:85. Лідирують: Будівельник — 17 перемог, Київ- Баскет — 16, Шахтар — 12, Біпа-МОДА — 9.

Товариські матчі: Жінки. Збірна України — збірна США. 20 січня — 59:84, 21 січня — 50:64. Суперниці зіграють ще дві зустрічі.

РЕАЛИЗУЕТ СО СКЛАДА В ХАРЬКОВЕ

тел/факс /0572/ 432-827
тел/0572/ 381-655, 476-894

АВТОИНВЕСТСТРОЙ

УАЗ 31512, 31514/ЛЮКС, 3741/ ПРОМТОВАР., 3909/ ФЕРМЕР, 3303, 330318/ТЕНТ, 3962/САНИТАРНЫЙ, 2206/МИКРОАВТОБУС

ВАЗ 21043, 21053, 2106, 21061, 2107, 21083, 21093, 21099, 21213 "ТАЙГА"

ГАЗ 3102/ЛЮКС, 31022/УНИВЕР, 31023/САНИТАРНЫЙ, 31029-51,31029

АЗЛК 2141, 23352 /ПИКАП

ИЖ 2715/ГРУЗОВОЙ, 27151/ПИКАП, 27156/ГРУЗОПАССАЖИР., 21251/КОМБИ, М-412 ИЭ

ЗАЗ 1102 "ТАВРИЯ", 1105/5 ДВЕРЕЙ

ЗА БЕЗНАЛИЧНЫЕ КАРБОВАНЦЫ

ГАЗ 33021/ГАЗЕЛЬ, 3309/ГР.ТУРБОДИЗЕЛЬ, 4301/ГР.ДИЗЕЛЬ, 4509/САМОСВАЛ, ДИЗЕЛЬ

RAF 22038 /ПАССАЖИРСКИЙ, 22038-02 /ЛЮКС, 2915-02 /СКОРАЯ ПОМОЩЬ, 2914-01 /РЕАНИМАЦИЯ, 3311 /ГРУЗОПАССАЖИРСКИЙ, 33111 /ГРУЗОВОЙ, 2920 /ИЗОТЕРМИЧЕСКИЙ, 2925 /МИЛИЦИЯ/ПОЖАРНЫЙ

НОВЫЕ АВТОМОБИЛИ

ПО ВОПРОСАМ БАРТЕРА ОБРАЩАТЬСЯ ПО ТЕЛЕФОНУ: /0572/14-00-14

САМЫЙ КРУПНЫЙ СКЛАД
запасных частей к болгарским погрузчикам

● около **200** наименований з/ч по каталогам "БАЛКАНКАРА"
- авто- и электропогрузчики
- электроштабелеры ЕВ 818.56
- электротельферы цепные и канатные
- тележки гидравлические (2 т)

●● Ремонт и сервисное обслуживание автопогрузчиков
●●● Приобретем б/у автопогрузчики

Луганск: 348017, Луганск, ул. Цимлянская, 2. Факс: (0642) 54-03-45. Тел.: 54-70-72, 54-01-02, 54-00-71

Тернополь: Тел./Факс: (03522) 2-52-59

АО «Агротехсбыт»
реализует и обменивает:
автошины для сельскохозяйственной техники, дизель- электростанции.
Тел.: (044) 211-41-79, 213-89-19.

Официальное представительство
СУКРЕМЛЬСКОГО ЧУГУНОЛИТЕЙНОГО ЗАВОДА
Кронтиф-Киев
Реализует
Трубы чугунные канализационные
ЧК-50, ЧК-100, ЧК-150
диаметром 50, 100, 150 мм
И ФАСОННЫЕ ЧАСТИ К НИМ
Тел. в Киеве (044) 452-27-97, 452-28-29
В Херсоне (0552) 53-13-33

Поршневая группа
(гильза, поршень, палец, кольца, вкладыши, прокладки)

ДЛЯ АВТОМОБИЛЕЙ...
КамАЗ, МАЗ, КрАЗ, ГАЗ-53, ЗИЛ-130, ИКАРУС, УАЗ, ГАЗ-24, Москвич-412, ВАЗ, ЗАЗ, ГАЗ-21

...И СЕЛЬХОЗТЕХНИКИ
Т-150, МТЗ-80, -82, ДТ-75, «Дон», «Нива», «Колос», для двигателей: Д-240, СМД-14, -18, -20, -22, -31, -60

ЗАПЧАСТИ для ГАЗ-53: коленвал, диск сцепления ведомый, корзина сцепления, распредвал.
ЗАПЧАСТИ для КамАЗа: выжимной подшипник.
Плунжерные пары, распылители, форсунки **для МАЗ, СуперМАЗ, КамАЗ, КрАЗ, Т-150.**

Оформление и отгрузка за 10 минут!
КМП «ЭВО», Киев, ул. Улитина, 43 (Святошино)
Тел. (044) 452-1215, 450-9195 (с 9.00 до 17.00)

Асботехнические изделия
от официального дилера АО «Фритекс» в Украине
☑ набивки сальниковые, асбестовые;
☑ асбошнуры;
☑ асбокартоны;
☑ асболенты;
☑ асбостальной лист.
Тел./факс: 411-77-33, 414-97-78.
Тел.: 418-98-87.

АККУМУЛЯТОРЫ
стартерные и тяговые
(ТНЖ, СК, НК, ТНК, СТ)
более 100 наименований;
ЛИСТ АСБОСТАЛЬНОЙ.
Тел./факс: 411-77-33; 414-97-78.
Тел.: 418-98-87.

ФИРМА «ЯТРАНЬ»
реализует
электрические и механические пишущие машинки и ленту.
Тел. / факс (044) 412-16-70.

Организация постоянно реализует
БЕНЗИН А-76
ДИЗТОПЛИВО МЕЛКИМ ОПТОМ
(бензовозные нормы).
Контактный телефон/факс:
(044) 221-56-35.

Асоціація **ПАЛЛАДА**
зі складу в Києві та на замовлення реалізує:
- легкові автомобілі: **ВАЗ** (у т.ч. **"Нива-Тайга"**), **ІЖ**, **"Москвич"**;
- **УАЗ, ГАЗ** і **РАФ** будь-яких модифікацій;
- автобуси **ЛАЗ, ПАЗ, КАвЗ;**
- вантажні автомобілі: **КамАЗ, МАЗ, ЗІЛ, КрАЗ** та спецтехніку.

Приймаємо на реалізацію:
пальне та сільгосподукцію;
Можливий бартер на автомобілі.

Всі автомобілі забезпечуються пальним безкоштовно

Телефони в Києві:
441-43-03; 441-41-81; 441-41-39.
Адреса: пр.Перемоги, 44, 6-й поверх.

Арбітражним судом м. Києва (252030 вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушено справу № 18/102 про банкрутство ТОВ "Київ-Інтерпрод" (м. Київ — 252069, вул. Гайова, 14) р/р № 2467733 в Залізничному УСБ, МФО 322034).

Письмові заяви з майновими вимогами до боржника приймають у місячний термін.

Арбитражным судом Крыма (333000, г. Симферополь, ул. К. Маркса, 18) возбуждено дело № 1196-1 о банкротстве акционерного общества «Юг», 333026, г. Симферополь, ул. Гагарина, 14а, р/с 467006 в Железнодорожном отделении АК банка «Украина», МФО 324281.

Претензии кредиторов принимаются в месячный срок.

Арбитражный суд Днепропетровской области (320004, г. Днепропетровск, пр. Кирова, 1) возбудил дело № Б2/180 о признании банкротом ООО головное страховое агентство «Омета-Днепр». Адрес: 320001, г. Днепропетровск, ул. Комсомольская, д.31. Расчетный счет № 2467397 в КБ «Днипро».

Арбитражным судом Республики Крым рассматривается дело № 1200-1 о признании банкротом малого частного предприятия «Малюс», юридический адрес:334200, г. Ялта, ул. Найденова, 12, кв. 23, р/с 1468539 «Интерконтбанк».

По имущественным требованиям кредиторы могут обратиться в Арбитражный суд Республики Крым.

Арбітражний суд Тернопільської області (вул. Грушевського, 8) порушив справу № 882/2 про визнання банкрутом Тернопільської виробничо-комерційної фірми «Облхарчопром» (юридична адреса: м. Тернопіль, просп. С. Бандери, 3, р/р № 602603 в АК АПБ «Україна» м. Тернополя, МФО 338233).

Претензії кредиторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

В арбітражному суді м. Києва (252030 м. Київ-30, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушено справу № 8/212 про визнання банкрутом виробничо-комерційної фірми «Фідес»; р/р 3467153 в Акціонерному банку «Ажіо», МФО 300175. Заяви з майновими претензіями до боржника, а також документи, які їх підтверджують, мають бути направлені до арбітражного суду в місячний термін з дня опублікування оголошення в газеті.

Арбітражний суд м. Києва порушив справу про банкрутство ЗАТ «Київ-прес», 252030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького,62.

Р/рахунок 11467380 в Укрінбанку м. Києва, МФО 300142.

Просимо кредиторів звертатися в місячний термін за адресою: 252030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в, тел.216-62-26.

ПРИОБРЕТАЕМ
САХАР, МУКУ 1 и в/с

по встречным поставкам дизельное топливо, бензин АИ-76, а/м МАЗ тракторы МТЗ

Тел./факс в Минске (0172) 10-11-18, 32-77-81

Арбітражний суд Дніпропетровської області (320004, м. Дніпропетровськ, пр. Кірова, 1) порушив справу про банкрутство Дніпропетровської пересувної механізованої колони № 11 (320041, м. Дніпропетровськ, пр-т Труда, 7 км. р/р 385601 в Правобережному відділенні банку «Україна», справа № В-14/152 від 24.11.95.

Заяви кредиторів і санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Дніпропетровської області (320004, м. Дніпропетровськ, пр. Кірова, 1) порушив справу про банкрутство об'єднання підприємств плодоовочевої торгівлі Кіровського р-ну м. Дніпропетровська (м. Дніпропетровськ, вул. Ю. Савченко, 9-А, р/р 567746 в Правобережному відділенні банку «Україна»), справа № 46-221 від 11.12.95 р.

Заяви кредиторів і санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

У номер

● Горлівка

Шахтарі голодують з дружинами

У приміщенні виробничого об'єднання «Артемвугілля», що в Донецькій області, триває масова голодовка шахтарів-інвалідів. З початку нинішнього року вже госпіталізовано більш як 20 учасників цієї акції. Шахтарі-ветерани обурені систематичними затримками видання зарплати та грошової допомоги. Не висуваючи жодних політичних гасел, вони вимагають лише правового та соціального захисту, виконання урядом зобов'язань перед власним народом.

Представники голодувальників п'ять разів відвідували Київ. На останній зустрічі з Прем'єр-міністром (листопад 1995 р.) було визначено строки (два тижні) виконання вимог горлівців. Але, на жаль, зрушень жодних. Днями у Києві знову побувала делегація шахтарів.

А тим часом голодовка в Горлівці триває. До своїх чоловіків-шахтарів приєдналися їхні дружини.

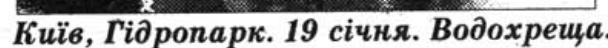
● Крим

Ювілей відзначили... мітингами

Скромно, надто скромно відзначили кримчани п'ятиріччя відновлення автономної республіки. І то — лише мітингами. Два з них пройшли в Сімферополі й один — у Севастополі. Можливо, тут свою позитивну роль відіграли висловлювання, опубліковані в місцевій пресі, заступника Голови ВР Криму, заступника голови Меджлісу кримськотатарського народу Рефата Чубарова. Він вважає проведений 20 січня 1991 року референдум «політично збитковим» і переконаний, що «Крим повинен мати особливий статус, але лише у складі України».

На першому мітингу в Сімферополі, організованому «Русской партией Крыма» та Партією економічного відродження Криму, його учасники звинувачували у всіх негараздах комуністів і Ю.Мєшкова, які заполітизували півострів; на другому мітингу Мєшков і Грач повторили вже відомі гасла щодо відновлення єдиного Союзу і критикували на чому світ стоїть демократів. Вони закликали мешканців автономної республіки підтримати проведення референдуму в Україні за білоруським зразком і організувати свій референдум за відставку ВР Криму.

У Севастополі на мітингу звучали антиукраїнські висловлювання і звинувачення на адресу Президента Л.Кучми в тому, що він посприяв звільненню з посади командувача ЧФ адмірала Едуарда Балтіна.

Київ, Гідропарк. 19 січня. Водохреща.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Вилазь з вагона на перон, якщо ти зовсім не барон

НЕ БУДЕМО повторюватися і говорити про геноцид з боку радянської влади і «кухарчиних дітей» біля її керма до представників привілейованого дворянського стану. Нащадків сучасних князів, графів, баронів небагато. Вірніше, їх залишилося зовсім мало.

У столиці їх мешкає близько півтисячі. Київське дворянське зібрання, що відродило свою діяльність чотири роки тому, налічує сьогодні 179 членів. Як відомо, відлік свого існування Київське губернське дворянське зібрання веде від 1795 року. До нього входили і місцеві дворяни, і вихідці з Росії та Польщі. Однак дворяни в Україні з'явилися набагато раніше. Ще за царя Олексія Михайловича заможні люди стали отримувати права на спадкове володіння землями і угіддями, що закріплялося всілякими грамотами. Остаточні законоположення про права і привілеї дворян було викладено Катериною II в «Жалованной грамоте Российскому дворянству» 1785 року.

Нині в Україні відродилися (як громадські об'єднання) дворянські зібрання практично в усіх регіонах України за колишнім губернським поділом. Отож, хто може сьогодні стати його членом?

З'ясовується, бажаючих належати до «вищого світу» немало, запевняє його предводитель Ігор Пістолькорс, барон, нащадок давнього латвійського роду. Свою «голубу кров» ще треба довести. Самих запевнень прадідусів і бабусь геть не достатньо — в генеалогії авторитетні лише документи. Якщо їх знайдено в архіві чи десь на горищі, вирішальне рішення про визнання дворянського титулу дасть Департамент геральдії об'єднаного дворянства. Окрім дійсних членів з «бездоганним» родоводом, у дворянському зібранні можуть брати участь і так звані «асоційовані дворяни», тобто чи то нащадки особистих дворян, чи то за жіночою лінією, а також члени-кореспонденти, які відновлюють свій родовід. До речі, право на таку пошукову працю обмежено — максимум два роки. Немало, кажуть, нині бажаючих придбати дворянський титул за кругленьку суму, але предводителі стійко і незворушно запевняють, що бажання ці такими і залишаться. Інша справа — зведення в чин «особистого дворянина», прецеденти чого були.

Політичних вимог київські дворяни не висувають, хоча у своєму світогляді більшість дотримується монархічних поглядів. Про повернення колишніх маєтків та угідь мова не йде, хоча намагаються відновлювати деякі культурні цінності, як, скажімо, маєток Трубецьких, церква в селі Гавронщина Макарівського району Київщини. Столична дворянська «верхівка» просить виділити у їхню власність для роботи зібрання, зустрічей, засідань, чаювання і, звичайно ж, балів особняк на Володимирській, колишній будинок Трубецьких. Але згоди місцевої влади на те поки що нема.

Олександра КУЧЕРЯВА.

Колектив редакції «Голосу України» висловлює глибоке співчуття власному кореспондентові газети у Вінницькій області Віктору СКРИПНИКУ з приводу смерті матері

Фросини Митрофанівни.

Кожен Івась вибира на свій лас

За підсумками передплати на цей рік кримчани отримуватимуть понад 400 тисяч примірників газет і журналів. Як повідомила журналістам заступник комерційного директора Республіканського підприємства поштового зв'язку «Кримпошта» Валентина Я̇на, з них 341 тисяча припадає на місцеві видання. З українських мас-медіа на півострові передплачено 39800. Лідери — «Голос України» — 2190 примірників і «Урядовий кур'єр» — 2059.

З-поміж російських видань, яких у Криму передплачено 22 тисячі, найбільшу перевагу віддали «Комсомольской правде» — 2500 примірників. З кримських республіканських газет 66300 примірників разом з суботнім додатком має «Крымская газета» — орган уряду. 62500 передплатників у «Крымской правды», засновник якої трудовий колектив, і 32900 — у «Крымских известий» — органу Верховної Ради Автономної Республіки Крим.

Прем'єри

Що там Дорст нам написав?

Місяць тому Баварський театр Марштал показав у столичній російській драмі «Між двох вогнів» — дивну виставу, до яких ми в суєті своїй не звикли, нам би якихось ефектів, а не «інтелектуальної» драми. Втім, співробітництво з німцями триває: тієї п'ятниці російська драма знову відкрила «Театр у фойє» — прем'єрою п'єси Т. Дорста «Фернандо Крапп написав мені цього листа». Постановка М. Різниковича, грають Г. Дрозд, В. Сарайкін, М. Могилевська, А. Сердюк та інші.

На фото: сцена з вистави «Між двох вогнів».

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23, телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 332125.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311013.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.